

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomie

Bakalářská práce

**Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové
organizace**

Eliška Jarošová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eliška Jarošová

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Název anglicky

The Economic Analysis of the Selected Non-Governmental Non-Profit Organization

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace v letech 2017 až 2021 a provedení finanční analýzy organizace. Na základě provedené analýzy hospodaření bude zjištěna ekonomická situace analyzované organizace a dle těchto výsledků budou navržena případná zlepšující opatření.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na tři části teoretickou, praktickou a závěrečnou. V teoretické části práce bude pojednáno o zvoleném tématu pomocí obsahové analýzy dokumentů, jako jsou odborné knihy, odborné články a publikace státních institucí.

Druhá část práce bude analytická a bude zaměřena na splnění stanoveného cíle práce. Bude proveden rozbor hospodaření neziskové organizace NAUTIS: Národní ústav pro autismus, z.ú. Bude provedena finanční analýza pomocí jednotlivých ukazatelů. Součástí praktické části práce bude základní charakteristika organizace. Potřebná data budou získána prostřednictvím účetních výkazů zvolené neziskové organizace a také pomocí polostrukturovaných rozhovorů se zástupci této neziskové organizace.

Závěrečná část bude obsahovat interpretaci výsledků finanční analýzy, na jejichž základě budou navrženy případné návrhy na zlepšení ekonomické situace zvolené neziskové organizace.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

Nestátní nezisková organizace, financování neziskových organizací, finanční analýza, hospodaření, hlavní a vedlejší činnost, aktivity, poslání organizace.

Doporučené zdroje informací

BOUKAL, Petr a kolektiv. Fundraising pro neziskové organizace. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2

KNAPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Karel ŠTEKER. Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4456-8

KRECHOVSKA, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-247-3075-2

KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 9788074005381

PELIKÁNOVÁ, Anna. Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky. Praha: GRADA Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5699-8

RŮŽIČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: 7. aktualizované vydání, metody, ukazatele a využití v praxi. 7. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-4425-9

SEDLÁČEK, Jaroslav. Finanční analýza podniku. 2. vydání. Brno: Computer Pres, 2011. ISBN 9788025133866

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. Úspěšná nezisková organizace. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0249-5

VÍT, Petr. Praktický právní průvodce pro neziskové organizace. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2

Předběžný termín obhajoby

2023/24 ZS – PEF

Vedoucí práce

Bc. Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 15. 6. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 11. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Čermákovi, PhD. za pomoc se zpracováním mé bakalářské práce, za jeho čas a jeho rady. Dále bych také ráda poděkovala za vstřícnost, ochotu a poskytnutí informací paní generální ředitelce a paní finanční ředitelce NAUTIS, z.ú.

Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace“. Cílem této bakalářské práce je rozbor hospodaření neziskové organizace, výpočet jednotlivých ukazatelů finanční analýzy s následným zhodnocením jejich výsledků. Na základě toho na závěr uvést případná doporučení pro zlepšení chodu organizace. Bakalářská práce obsahuje tři části.

První, teoretická část, obsahuje teoretická východiska získaná z odborných publikací a článků. Popisuje charakteristiky neziskového sektoru, vymezení neziskového sektoru v rámci národního hospodářství, druhy neziskových organizací, jejich financování a teoretický popis finanční analýzy organizace.

Následuje praktická část práce, která je zaměřena na vybranou neziskovou organizaci NAUTIS z.ú. Je zde zpracována její charakteristika, čím se zabývá, jakou má organizační strukturu a její způsob financování. Následně jsou zde vypočítány a popsány ukazatele finanční analýzy, ta zahrnuje absolutní a vybrané poměrové ukazatele. U absolutních ukazatelů byla provedena horizontální a vertikální analýza aktiv, pasív, výnosů a nákladů. U poměrových ukazatelů byly vypočítány ukazatele likvidity, financování, autarkie, aktivity a rentability. Finanční analýza byla provedena za sledované období od roku 2017 do roku 2021.

Poslední částí je závěr práce, ten obsahuje vyhodnocení poznatků získaných v praktické části. Bylo zjištěno, že hospodaří dobře, umí získat dostatek finančních prostředků na financování své činnosti a po celou dobu mají kladný hospodářský výsledek.

Klíčová slova: nestátní nezisková organizace, financování neziskových organizací, finanční analýza, hospodaření, hlavní a vedlejší činnost, aktivity, poslání organizace.

Analysis of the management of a selected non-governmental non-profit organisation

Abstract

Main topic of the bachelor thesis is "Analysis of the management of a selected non-governmental non-profit organization". The aim of this bachelor thesis is to analyse the management of a non-profit organization, calculate individual indicators of financial analysis and evaluate their results. Then making possible recommendations for improving the operation of the organization based on the calculation. The bachelor thesis contains three parts.

The first, theoretical part, contains theoretical background obtained from the field publications and articles. It describes characteristics of the non-profit sector, the definition of the non-profit sector within the national economy, types of non-profit organizations, their financing, and a theoretical description of financial analysis of the organization.

Next is practical part of the thesis, which focuses on the selected non-profit organization NAUTIS z.ú. It includes characteristics of the organization, what it does, its organizational structure, its method of financing, calculation, and description of financial analysis indicators. Calculation includes absolute and selected ratio indicators. For the absolute ratios, horizontal and vertical analysis of assets, liabilities, revenues, and expenses was carried out. Then the liquidity, funding, autarky, activity, and profitability ratios were calculated. The financial analysis was carried out for the selected period from 2017 to 2021.

The last part is the conclusion of the thesis, it contains the evaluation of the knowledge obtained in the practical part of the thesis. There is an assessment of the organisation's management.

Key words: non-governmental non-profit organisations, financing of non-profit organisations, financial analysis, main and secondary activities, activity, the mission of the organisation

Obsah

1	ÚVOD	11
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	12
2.1	CÍL PRÁCE	12
2.2	METODIKA	12
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	16
3.1	NEZISKOVÉ ORGANIZACE	16
	<i>Existuje mnoho způsobů členění neziskových organizací, ale všechna dělení mají pár společných znaků (Rektořík a kol., 2010, s. 41):</i>	16
3.1.1	<i>Členění neziskových organizací</i>	16
3.2	VYMEZENÍ NEZISKOVÉHO SEKTORU V RÁMCI NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ	17
3.3	NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	20
3.4	PRÁVNÍ FORMY NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	20
3.4.1	<i>Spolek</i>	21
3.4.2	<i>Fundace</i>	22
3.4.3	<i>Církev, náboženské společnosti a církevní právnické osoby</i>	24
3.4.4	<i>Politické strany a politická hnutí</i>	25
3.4.5	<i>Obecně prospěšná společnost</i>	25
3.4.6	<i>Ústav</i>	25
3.5	FINANCOVÁNÍ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	27
3.5.1	<i>Finanční řízení</i>	27
3.5.2	<i>Finanční zdroje neziskových organizací</i>	28
3.5.3	<i>Obecné principy financování</i>	30
3.5.4	<i>Způsoby financování neziskových organizací</i>	31
3.5.5	<i>Fundraising</i>	32
3.6	DAŇOVÉ VÝHODY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	33
3.7	FINANČNÍ ANALÝZA NEZISKOVÉ ORGANIZACE	34
3.7.1	<i>Zdroje finanční analýzy</i>	35
3.7.2	<i>Ukazatele finanční analýzy</i>	36
4	VLASTNÍ PRÁCE	43

4.1	NAUTIS, z.ú.	43
4.1.1	<i>Historie</i>	43
4.1.2	<i>Činnost organizace</i>	44
4.1.3	<i>Organizační struktura</i>	45
4.1.4	<i>Zaměstnanci a dobrovolníci</i>	46
4.1.5	<i>Financování</i>	47
4.2	FINANČNÍ ANALÝZA	48
4.2.1	<i>Absolutní ukazatele</i>	48
4.2.2	<i>Vertikální analýza</i>	59
	<i>Vertikální analýza nákladů a výnosů</i>	63
5	ZÁVĚR	81
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	85
7	SEZNAM GRAFŮ, TABULEK, OBRÁZKŮ, ZKRATEK PŘÍLOHY	88
7.1	SEZNAM TABULEK	88
7.2	SEZNAM OBRÁZKŮ	88
7.3	SEZNAM GRAFŮ	89
7.4	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	89
7.5	PŘÍLOHY	90

1 Úvod

Neziskové organizace hrají velmi důležitou roli ve společnosti a v ekonomice státu. Věnují se pomoci druhým, tedy těm, kteří to potřebují. Nesoustředí se na svůj vlastní zisk, tak jako ziskové organizace a vznikají právě v oblastech, které nejsou pro ziskové organizace zajímavé, protože zde nejde o generování zisku. Existují dva druhy neziskových organizací: veřejné neboli státní, které řídí a financuje státní správa, a soukromé, které jsou od ní odděleny. Veřejné neziskové organizace jsou např. ministerstva, úřady samosprávných celků, policie ČR, a soukromými jsou např. spolky, ústav, nadace, zakládané většinou v rámci nějaké humanitární činnosti např. na pomoc nemocným dětem, zvířatům, lidí s postižením.

Pro neziskové organizace je podstatné shánění prostředků, jak finančních, tak i nefinančních. Finanční prostředky získávají z cizích i vlastních zdrojů. Mezi cizí zdroje patří státní dotace, dary od právnických i fyzických osob, příspěvky od nadnárodních organizací. Vlastní zdroje představují prostředky z vlastní činnosti. Nejsou tedy tak zcela neziskové, zisk vytvářet mohou, ale musí ho použít na veřejně prospěšné účely a nesmí si ho nechat pro sebe.

V České republice existuje mnoho neziskových organizací věnujících se mnoha problematickým oblastem, kde druzí potřebují pomoci, a jednou z nich je NAUTIS – Národní ústav pro autismus, z.ú., který se věnuje lidem, kteří trpí poruchou autistického spektra. NAUTIS nabízí mnoho služeb na pomoc s touto nemocí jako např. diagnostická vyšetření, asistenční služby, poradenství, rehabilitace, chráněná bydlení, kde mohou lidé s onemocněním žít za pomoci asistenta. Hospodaření této organizace, která spadá dle zmíněného zařazení mezi nestátní neziskové organizace, bylo rozebráno v rámci praktické části této práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Základním cílem této bakalářské práce je rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace. V rámci tohoto cíle je jeden z hlavních úkolů provedení finanční analýzy pomocí vybraných ukazatelů a na základě jejich výsledků zhodnotit hospodaření organizace.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních částí, kterými jsou teoretická, praktická část a závěr.

Teoretická část je zpracována především na základě teoretických poznatků z odborných tištěných publikací a vybraných zákonů získaných z webových stránek Zákony pro lidi. Jedná se o teoretický podklad pro téma této práce. Odborné publikace byly vyhledány v Národní a Městské knihovně v Praze na základě vybraných řešených témat v teoretické části. Bylo vybráno několik publikací příslušných zákonů, které byly prostudovány, a na základě indukce z nich byly vytvořeny poznatky v teoretické části. Jednotlivá zpracovaná témata teoretické části jsou: 1. co jsou neziskové organizace a jak je můžeme členit; 2. vymezení neziskového sektoru v rámci národního hospodářství; 3. charakteristika nestátních neziskových organizací a jejich právní formy; 4. financování nestátních neziskových organizací; 5. finanční analýza neziskových organizací a její ukazatele, konkrétně absolutní a poměrové ukazatele. Z absolutních ukazatelů byly vybrány horizontální a vertikální ukazatele a z poměrových likvidita, rentabilita, autarkie, financování, aktivita.

Praktická část práce byla zaměřena na charakteristiku a rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace NAUTIS, z.ú. kde se vycházelo z vybraných poznatků získaných v teoretické části. Je rozdělena na dvě hlavní kapitoly. První je charakteristika organizace a druhá finanční analýza organizace. V rámci charakteristiky bylo zpracováno stručné představení vybrané organizace, kde byla představena historie, činnost, organizační struktura, počet zaměstnanců, dobrovolníků a jaké jsou průměrné platy na jednotlivých pozicích. Poslední kapitolou v rámci charakteristiky organizace byly uvedeny zdroje financování NAUTIS. Tyhle informace byly získány na webových stránkách NAUTIS nebo v jejich výročních zprávách.

Finanční analýza společnosti NAUTIS, byla provedena prostřednictvím výpočtů absolutních a poměrových ukazatelů za sledované období v letech 2017 až 2021. Jejimi zdroji byly rozvaha a výkaz zisků a ztrát organizace získané z portálu Justice.cz. Jednotlivé ukazatele byly nejprve vypočteny v Microsoft Excel a byly zaokrouhleny na dvě desetinná místa, poté byly vytvořeny tabulky s výsledky a vývojové grafy ukazatelů za sledované období u vybraných z nich, které byly uvedeny v bakalářské práci. V ní byly výsledky slovně popsány pomocí poznatků z výročních zpráv, účetních výkazů a webových stránek NAUTIS. Dále byly sestrojeny otázky pro získání podrobnějších informací, které nešly vyčíst ze zmíněných dokumentů, pro lepší popis výsledků. Otázky byly zaslány generální ředitelce NAUTIS prostřednictvím e-mailu. Paní ředitelka na některé z nich stejnou formou odpověděla a také zaslala kontakt na finanční ředitelku organizace, se kterou byl proveden rozhovor na základě polostrukturovaných otázek pro doplnění chybějících informací.

V rámci absolutní analýzy byl vybrán výpočet horizontálních a vertikálních ukazatelů u aktiv, pasiv, výnosů a nákladů. Výsledky absolutní analýzy jsou v práci uvedeny v tabulkách, ale ne u jednotlivých položek rozvahy a výsledovky, ale jsou zde uvedeny výsledky pouze u skupinových položek. Horizontální analýza byla zpracována na základě porovnávání hodnot jednotlivých položek rozvahy a výkazu zisků a ztrát mezi jednotlivými po sobě jdoucími sledovanými roky. Rozdíly mezi jednotlivými roky byly uvedeny v peněžních hodnotách a také v procentním vyjádření. Vertikální analýza ukazuje procentní podíl jednotlivých položek aktiv, pasiv, nákladů a výnosů na celkových hodnotách.

Pro výpočet byly použity vzorce viditelné v tabulce č. 1 získané z odborných publikací:

Tabulka č. 1: Vzorce absolutních ukazatelů

Absolutní ukazatele	Vzorec	Autor
Horizontální analýza (číselné hodnoty)	Absolutní změna = ukazatel t – ukazatel $t-1$	Knápková, Pavelková, Šteker, 2013
Horizontální analýza (procentuální hodnoty)	Procentuální změna = (absolutní změna $\times 100$) / ukazatel $t-1$	Knápková, Pavelková, Šteker, 2013
Vertikální analýza	Vertikální analýza aktiv = (DHM / celková aktiva) $\times 100$	Růžičková, 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet poměrových ukazatelů organizace byly vybrány ukazatele likvidity; konkrétně okamžité a běžné (existuje také ještě pohotová likvidita, ale při jejím výpočtu je jednou ze základních složek položka zásob, které ale organizace neviduje, a proto není pohotová likvidita vypočítána). Dále ukazatele financování – zadluženost a míra finanční nezávislosti; poté byly vypočteny ukazatele aktivity, kterých je několik, a pro tuto práci byly vybrány obrat kapitálu, doba obratu závazků a doba obratu pohledávek, které se dají dobře použít pro analýzu neziskové organizace. Následující ukazatel, který byl vypočítán byla autarkie na bázi nákladů a výnosů. Posledním vypočítaným ukazatelem byla rentabilita, konkrétně rentabilita nákladů u vedlejší činnosti. Byly vypočítány podle vzorců a porovnávány s doporučenými hodnotami z odborných publikací, které jsou uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Vzorce poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Okamžitá likvidita	Okamžitá likvidita = $\frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}$	0,2	Růžičková, 2015
Běžná likvidita	Pohotová likvidita = $\frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$	1,5 - 2,5	Růžičková, 2015
Ukazatel zadluženosti	Celková zadluženost = $\frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} * 100$	50 %	Knápková, Pavelková, Šteker, 2013
Míra finanční nezávislosti	Míra finanční nezávislosti = $\frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} * 100$	50 %	Kraftová, 2002
Obrat kapitálu	Obrat kapitálu = $\frac{\text{celkové výnosy}}{\text{celková pasiva}}$	maximalizace	Kraftová, 2002
Doba obratu pohledávek	Doba obratu pohledávek = $\frac{\text{pohledávky}}{\text{roční tržby}} * 360$	minimalizace	Růžičková, 2021
Doba obratu závazků	Obrat závazků = $\frac{\text{krátkodobé závazky}}{\text{roční tržby}} * 360$	minimalizace	Růžičková, 2021
Autarkie na bázi výnosů a nákladů	Autarkie na bázi výnosů a nákladů = $\frac{\text{výnosy z hlav. činnosti}}{\text{náklady z hlav. činnosti}} * 100$	100 %	Kraftová, 2002
Ukazatel rentability nákladů vedlejší činnosti	$R_{NDČ} = \frac{HV_{DČ}}{N_{DČ}} * 100$	maximalizace	Kraftová, 2002

Zdroj: vlastní zpracování

V závěru práce bylo zhodnoceno hospodaření organizace a jednotlivé výsledky finanční analýzy a poté byly navrženy případná doporučení, která by mohla organizace zavést pro zlepšení svého fungování.

3 Teoretická východiska

3.1 Neziskové organizace

Neziskové organizace jsou organizace, pro které není důležité dosahování osobního vlastnictví a osobního prospěchu, má být prospěšná pro veřejnost. Mohou vytvářet vlastní zisk a mohou také podnikat, jako ziskové organizace, ale zisk by měly použít na svůj hlavní veřejně prospěšný účel (Zietlow a kol., 2018).

Neziskový sektor působí v oblastech jako jsou sociální služby, školství, zdravotnictví, doprava, kultura, obrana, tělovýchova a sport apod.

Práce v neziskových organizacích je z velké části prováděna na bázi dobrovolnické činnosti, ale také na klasických pracovních poměrech, kdy je lidem vyplácena mzda za odvedenou práci (Zietlow a kol., 2018).

Existuje mnoho způsobů členění neziskových organizací, ale všechna dělení mají pár společných znaků (Rektořík a kol., 2010, s. 41):

- jsou právníckými osobami;
- nejsou založeny za účelem podnikání a produkci zisku;
- slouží pro zlepšení života druhých;
- mohou být financovány z veřejných rozpočtů.

3.1.1 Členění neziskových organizací

Jedněmi z členění je rozdělení podle globálního charakteru poslání, podle zakladatele, podle financování (Stejskal, Kuvíková, Maťáková., 2012, s. 22).

Podle globálního charakteru poslání (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 25-26):

- **organizace veřejně prospěšné** – jejich posláním je produkovat statky a služby na pomoc široké veřejnosti;
- **vzájemně prospěšné organizace** – slouží svým členům nebo jejich blízkým.

Podle kritéria zakladatele (Rektořík a kol., 2010, s. 40):

- **organizace založené státní, veřejnou správou** – založené státem jsou ministerstva ústřední úřad státní správy, nebo založeny samosprávou, kterými jsou obce, magistrát, kraj;
- **organizace založené soukromou fyzickou nebo právnickou osobou** – mohou být založeny jednou osobou nebo i více osobami (fyzickou i právnickou), nazývají se soukromoprávní organizace;
- **organizace vzniklé jako veřejnoprávní instituce** – mají zákonem dán výkon veřejné služby např. Policie ČR.

Z tohoto vyplývá rozdělení na veřejnoprávní organizace, které jsou financovány z veřejných rozpočtů a založeny veřejným sektorem, a soukromoprávní organizace, které jsou založeny podniky nebo jednotlivými zakladateli (Krechovská, Hejduková, Hommerová., 2018, s. 21).

3.2 Vymezení neziskového sektoru v rámci národního hospodářství

Národní hospodářství představuje veškeré hospodářské činnosti na území jednoho státu, tedy jeho součástí je i neziskový sektor. Pro porozumění jeho funkcí je dobré si určit prostor jeho fungování. Národní hospodářství můžeme různě dělit, ale pro potřeby této práce je důležité rozdělení podle financování na ziskový a neziskový sektor, který lze vidět na obrázku č. 1 (Rektořík a kol., 2010, s. 13).

Dále také Rektořík a kol. uvádí ve své publikaci (2010, s. 14) rozdělení národního hospodářství podle Pestoffa, který jej zobrazuje v trojúhelníkovém grafu.

Ziskový (tržní) sektor se zaměřuje na dosažení zisku. Podniky chtějí dosahovat, co největší zisk, buď z prodeje vlastních statků a služeb nebo distribucí statků a služeb někomu jinému. Statky a služby jsou prodávány za tržní cenu, která vznikla na základě vztahu nabídky a poptávky (Rektořík a kol., 2010, s. 14).

Neziskový (netržní) sektor, se dělí na neziskový veřejný sektor, neziskový soukromý sektor a sektor domácností.

Neziskový veřejný sektor (státní) je financován z veřejných financí, je řízen veřejnou správou, rozhoduje se zde veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole. např. organizační složka státu, příspěvková organizace (Rektořík a kol., 2010, s. 14).

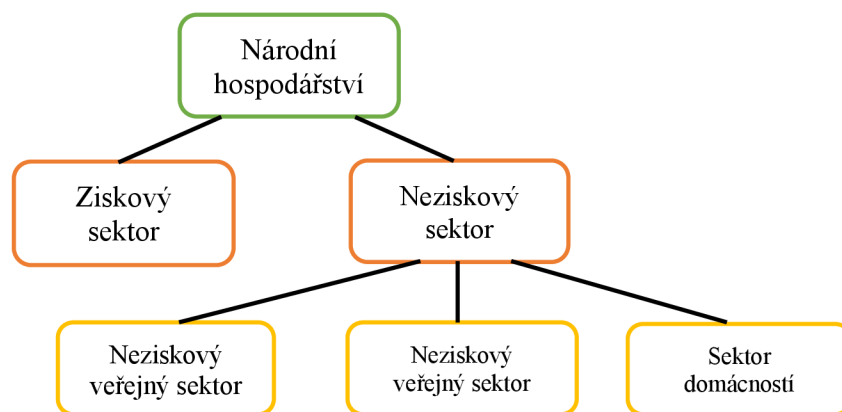
Organizační složky státu vznikají ze zákona nebo rozhodnutím ministerstev a jsou jimi i např. samotná ministerstva, dále Ústavní soud, soudy a státní zastupitelství, Kancelář

prezidenta republiky, Nejvyšší kontrolní úřad. Úřad vlády, Akademie věd České republiky atd. a jsou plně financovány ze státního rozpočtu a jejich hospodaří na základě schválení od zřizovatel nebo poslanecké sněmovny. **Příspěvkové organizace** jsou zřizovány státem, nebo územním samosprávným celkem. Své služby nabízí v oblasti zdravotnictví, školství, kultury, sociální péče, obrany a bezpečnosti atd. Hospodaří na základě schváleného ročního rozpočtu zřizovatelem. Jsou financovány jak z veřejného rozpočtu, tak si také mohou zřídit vedlejší ekonomickou činnost, která by měla sloužit pro rozvoj hlavní činnosti (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 50).

Neziskový soukromý sektor (nestátní) je financován zejména ze soukromých financí právnických a fyzických osob, veřejných příspěvků, dotací nebo z vlastní činnosti. Např. spolek, zájmová sdružení právnických osob, fundace, ústav. Soukromý sektor je více specifikován níže (Schwartzhoffová, 2018, s. 70).

Sektor domácností má významnou roli v rámci národního hospodářství. Vstupuje do koloběhu finančních toků jak na straně poskytovatele statků a služeb, tak i na straně odběratelů (Rektořík a kol., 2010, s. 14).

Obrázek č.1: národního Rozdělení hospodářství

Zdroj: vlastní zpracování dle Rektořík a kol. (2010)

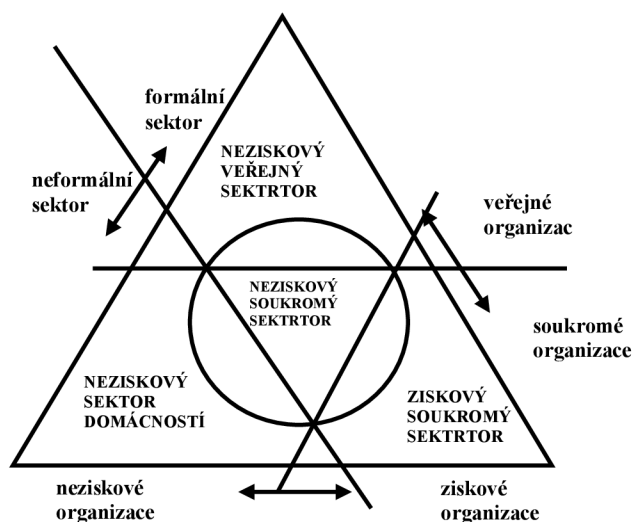
Dělení národního hospodářství podle Pestoffa:

Rektořík a kol. (2010, s. 14) také ve své publikaci uvádí dělení národního hospodářství podle Victora A. Pestoffa, který pro znázornění národního hospodářství používá plochu trojúhelníku postupně rozdělenou na čtyři sektory, které tvoří základní bloky, jak lze vidět v obrázku č. 2 Z finální podoby trojúhelníků lze vyčíst základní charakteristiky organizací, které v jednotlivých sektorech působí.

Sestavil čtyři fáze národního hospodářství. První je vytvoření části veřejného sektoru ve vrchní části trojúhelníku. Jako další vytvořil úsek soukromého ziskového sektoru v pravé

části trojúhelníku. Třetí fáze byla vytvoření neziskového sektoru domácností v levé části, které tvoří neformální seskupení a poslední čtvrtá fáze představuje blok neziskového soukromého sektoru. Vznikly tak tři sektory – ziskový, veřejný (netržní) a neziskový soukromý sektor. Jednotlivé části trojúhelníku jsou ještě doplněny tzv. zónami formálního a neformálního sektoru; veřejnými, soukromými, neziskovými a ziskovými organizacemi (Rektořík a kol., 2010, s. 14).

Obrázek č. 2: Trojúhelníkový graf národního hospodářství dle Pestoffa

Zdroj: vlastní zpracování dle Rektořík a kol. (2010)

Neziskový soukromý sektor se může různě překrývat s ostatními částmi národního hospodářství, a poté vznikají tzv. smíšené a hraniční organizace. Smíšená organizace je např. soukromá škola, která svým posláním patří do veřejného sektoru, ale za účast na škole se musí platit, takže vytváří zisk, ale je z určité části financována z veřejných financí.

Příkladem hraniční situace je státní podnik. Byl zřízen za účelem podnikání, tím spadá do soukromého ziskového sektoru, ale je zřizován veřejnou institucí za účelem hospodaření s jejím majetkem.

Do sektoru domácností zasahuje soukromý neziskový sektor tak, že vytváří spolky a různá seskupení, které mají neformální charakter tzn. nebyly zřízeny podle platné legislativy.

Neziskové organizace mohou zakládat akciové společnosti, společnosti s ručením omezením a družstva, to je propojuje se ziskovým sektorem. V rámci nich realizují své neziskové aktivity, jako jsou např. charitativní služby (Rektořík a kol. 2010, s. 15).

3.3 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace mají v ekonomice velký význam. Působí v oblastech, o které nemá ziskový sektor zájem, nebo stát v dané oblasti nenabízí své služby (Krechovská, Hejduková, Hommerová., 2018, s. 14).

Mají důležitou roli ve společnosti. Sdružují občany, zaměstnávají mnoho lidí, ovlivňují veřejné mínění, napomáhají rozvoji společenského, ekonomického a také politického života (Pelikánová, 2016, 15).

Pařízková a kol. (2018, s. 52) ve své publikaci charakterizují nestátní neziskový pěti znaků:

- **institucionalizované** – mají organizační strukturu;
- **soukromé** – jsou odděleny od státní správy, nejsou jí řízeny;
- **neziskové** – nerozdělují svůj zisk mezi vlastníky dané organizace, zisk vytvářet mohou, ale musí ho použít na potřeby neziskové organizace;
- **samosprávné a nezávislé** – neziskové organizace mají vlastní řízení, neřídí je nikdo zvenčí;
- **dobrovolné** – činnosti neziskových organizací je často vykonávána neplacenými dobrovolníky.

Nestátní neziskový mají několik funkcí.

Ekonomickou funkci, neziskový sektor se začleňuje do koloběhu výrobních faktorů, jako producent, spotřebitel statků a služeb, zaměstnavatel. Vykoná **sociální funkci**, která zahrnuje ještě další dvě, a to funkci servisní tzn. že vykonává specifické služby a poskytuje různé statky; a participační, uspokojuje potřeby občanů, umožňuje sdružovat osob, aktivně se podílet na činnosti organizace a pomáhá lidem se zapojovat do společnosti. Dále koná **politickou funkci**, která chrání před porušováním základních lidských práv. Poslední je **funkce demokratizační**, ta dává lidem možnost se veřejně vyjadřovat, a tím ovlivnit veřejnou politiku a veřejné mínění, a přispívají tak k rozvoji demokracie. Poslední funkce je **informační**, neziskové nestátní organizace pomáhají šířit informace mezi lidmi (Pelikánová, 2016, s. 30).

3.4 Právní formy nestátních neziskových organizací

Od 1.1. 2014 jsou právní úpravou neziskových organizací nový občanský zákoník zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník (NOZ) a zákon č. 90/2012 Sb. O obchodních

korporacích. Do roku 2014 upravoval právní formu neziskových organizací zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu.

Právní formy po změně občanského zákoníku:

- spolek (podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník);
- ústav (podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník);
- nadace a nadační fond (podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník);
- sociální družstva (podle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích);
- církve, náboženské společnosti a církevní právnické osoby (podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech);
- politické strany a politická hnutí (podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách, politických hnutích);
- obecně prospěšné společnosti (podle zákona č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech) atd.

NOZ nenařizuje přesně jaká činnost by se měla vykonávat pod určitým druhem organizace. Lidé si sami mohou vybrat jakou právní formu nestátní neziskové organizace založí (Pelikánová 2016, s. 30).

Neziskové organizace jsou právnickými osobami, které jsou zapisovány do veřejných rejstříků.

3.4.1 Spolek

Spolek je svazkem minimálně tří osob za účelem vykonávání společného zájmu svých členů. Spolek je nástupcem občanského sdružení podle zákona 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který byl zrušen s přijetím NOZ (Vít, 2015, s. 47).

Právo zakládat spolky je zaručeno Ústavou a Listinou základních práv a svobod, jedná o sdružování občanů, které musí být umožněno všem. U této právní formy se lze odchýlit od stanovujícího zákona, např. spolek může mít jinou vnitřní strukturu než stanovuje zákon, u žádné jiné organizace takové odchýlení možno není (Vít, 2015, s. 47).

Členové spolku mohou být jak fyzické, tak i právnické osoby a musí být minimálně tři. Platí členské příspěvky. O přijetí obvykle rozhoduje nejvyšší orgán. Členství ve spolku zaniká vystoupením člena, nezaplacením členského příspěvku nebo závažným porušením povinností vyplývajících z jeho členství. Členové spolku neručí svým majetkem za jeho dluhy (Pelikánová, 2016, s. 30).

Spolek může být veřejně prospěšný či vzájemně prospěšný, právní předpis mu umožňuje, aby spolek sloužil k uspokojování potřeb svých členů a také okolí (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018, s. 28).

V rámci své činnosti může i podnikat, ale ne v rámci hlavní činnosti, pouze v rámci vedlejší.

Spolek vzniká na ustavující schůzi, kde se členové společně rozhodnou o založení a následně se schválí stanovy. Stanovy musí obsahovat název a sídlo spolku, účel, práva a povinnosti členů vůči spolku, nebo alespoň způsob jakým budou práva a povinnosti vznikat a určení statutárního orgánu. Název musí obsahovat slovo „spolek“, „zapsaný spolek“, anebo zkratku „z. s.“ (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, do kterého by měl být zapsán do 30 dnů po podání návrhu, pokud se ale tak nestane a není-li v této lhůtě rozhodnuto o odmítnutí zápisu, tak se po skončení lhůty spolek považuje za zapsaný (Stejskal, 2014, s. 15).

Spolek může zakládat i tzv. pobočné spolky, které se řídí podle stanov hlavního. Zapisují do veřejného rejstříku a vznikají v den zapsání. V názvu musí být uvedeno, že se jedná o pobočný spolek (Stejskal, 2014, s. 15).

Spolek má vždy nejvyšší orgán, kterým je členská schůze. Rozhoduje o zaměření spolku, změně stanov, zrušení spolku a jeho přeměně, přijetí a vyloučení členů. Také musí mít statutární orgán, kterým je buď skupinový výbor nebo pouze předseda (jednotlivý). Spolek řídí a jedná za něj. Může zřídit i další orgány jako je například kontrolní komise (Vít, 2015, s. 60).

Zrušení spolku probíhá prostřednictvím soudu s likvidací na návrh osoby nebo i bez návrhu, pokud spolek jedná nezákonně v rozporu s hlavní a vedlejší činností spolku ve stanovách, také když nutí 3. osoby, aby se přidali ke spolku nebo nedovoluje členům vystoupit. S likvidačním zůstatkem naloží likvidátor podle stanov (Pelikánová, 2016, s. 31).

3.4.2 Fundace

Fundace vytváří majetek, který potom slouží k určitému účelu, přerozdělují ho dalším osobám. Mezi fundace patří nadace a nadační fond. Dříve se řídily zákonem č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech (Vít, 2015, s. 62).

Nadace

Nadace je zakládána k veřejně prospěšnému nebo dobročinnému účelu. Může také mít vedlejší hospodářskou činnost, ale nesmí podnikat v rámci hlavní činnosti. Musí se držet přesných pravidel dané právní formy (Vít, 2015, s. 62).

Zakládá se nadační listinou, kterou může napsat jeden či více zakladatelů nebo se také zakládá pro případ smrti na základě závěti. Musí obsahovat název a sídlo nadace; jména zakladatelů a jejich bydliště; účel založení; výši vkladů každého zakladatele; výši nadačního kapitálu; počet členů správní rady, jejich jména, bydliště u prvních členů a způsob jakým za nadaci jednají; zdali je zřizována dozorčí rada, tak počet jejích členů dozorčí, když není tak jméno a bydliště revizora; určení správce vkladu; podmínky pro poskytování nadačních příspěvků (zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník). Nadace se také může založit pro případ smrti na základě závěti a nadační listina musí obsahovat název nadace, vymezení účelu, výši vkladu, výši nadačního kapitálu, podmínky pro poskytování příspěvků (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018).

Nadace zřizuje statut, který konkretizuje ustanovení nadační listiny, upravuje zejména způsoby jednání orgánů nadace a podmínky pro poskytování nadačních příspěvků. Vzniká dnem zapsání do veřejného rejstříku.

Název nadace musí obsahovat slovo „nadace“ a měl by odkazovat na její účel (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018).

Statutárním orgánem nadace je správní rada, která má minimálně tři členy a volí se na pět let, členové se ale mohou volit opakovaně. Členy volí a také je odvolává správní rada sama, anebo soud. Správní rada řídí nadaci, jedná jejím jménem a vykonává veškeré pravomoci, které náleží dozorčí radě nebo revizorovi.

Správní rada nebo zakladatel často také zřizují funkci ředitele nadace, který se stará o každodenní chod. Pravomoci ředitele určuje sama nadace, protože tato funkce není právně zakotvená (Vít, 2015, s. 68).

Kontrolním orgánem je nejméně tříčlenná dozorčí rada, která se zřizuje povinně pokud je výše nadačního kapitálu půl milionu korun, v případě, že je nižší, vykonává tuto funkci revizor. Funkci revizora může vykonávat fyzická i právnická osoba, pokud jí to umožňuje předmět činnosti (Pelikánová, 2016, s. 32).

Při založení musí nadace vytvořit nějakou finanční jistinu, nejčastěji ve výši půl milionu korun. Nadační majetek nadace využívá k poskytování příspěvků, k zajištění vlastní činnosti, úhradě nákladů (Pelikánová, 2016, s. 32).

Nadace se může transformovat na nadační fond, ale pouze za podmínky, že to připouští zakladatelská smlouva (Pelikánová, 2016, s. 32).

Nadační fond

Jeho založení má společensky nebo hospodářsky významný účel stejně jako nadace. Nadační fond oproti nadaci nemusí vytvářet nadační jistinu a nadační kapitál. Nadační fond je většinou dočasný a po spotřebování finančních prostředků zaniká. Má možnost se přetvořit na nadaci, ale musí mu to povolovat zakladatelská listina (Pelikánová, 2016, s. 34).

Nadační fond nemusí zřizovat statut nadace, ale pokud chce, tak by ho měla ukotvit v zakladatelském právním jednání.

Dříve byl nadační fond pouze správcem a rozdělovatelem majetku, ale podle Nového Občanského zákoníku může také vykonávat služby (Vít, 2015, s. 73).

Založení nadačního fondu probíhá právním jednáním sepsáním zakladatelské listiny, anebo se zřizuje pro případ smrti. Pro založení není vyžadována forma veřejné listiny, ale podpisy zakladatelů musí být úředně ověřeny (Vít, 2015, s. 73). Listina musí obsahovat název; sídlo; jméno zakladatele a jeho bydliště; účel založení; výše vkladu; počet členů správní rady, jména prvních členů, jejich bydliště a informace a jak jednají; počet členů dozorčí rady, také jména prvních členů a informace, jak jednají nebo jméno a bydliště revizora (Krechovská, Hejduková, Hommerová 2018, s. 33).

Název nadačního fondu musí obsahovat „nadační fond“.

Statutárním orgánem nadačního fondu je správní rada, která organizaci řídí a jedná za ní, to je zakotveno v zákoně, ale další specifika už ne. Měla by mít alespoň dva členy, protože je to kolektivní orgán (Krechovská, Hejduková, Hommerová., 2018, s. 33).

Kontrolním orgánem je dozorčí rada nebo revizor, záleží na nadačním fondu, co si zvolí. Pokud si ale zvolí dozorčí radu, tak by měla mít také nejméně dva členy (Krechovská, Hejduková, Hommerová 2018, s. 33).

3.4.3 Círky, náboženské společnosti a církevní právnické osoby

Dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, které jsou založené za účelem vyznávání náboženské víry. Vzniká dobrovolným sdružováním právnických osob, podáním návrhu na registraci Ministerstvu kultury a zapsáním do rejstříku. Do rejstříku se zapisují základní informace o členech, název, předmět obecně prospěšné, podnikatelské nebo jiné činnosti, zrušení církve a další (Stejskal, 2014, s. 28).

3.4.4 Politické strany a politická hnutí

Vznikají dnem zápisu do rejstříku stran hnutí, které vede Ministerstvo vnitra. Návrh na registraci podává nejméně tříčlenný soubor výbor strany a hnutí. K návrhu musí připojit petici s nejméně 1 000 podpisy od občanů a stanovy, ve kterých je definován program strany, organizační struktura, majetkové zacházení, název, sídlo atd. Politické strany nesmějí vlastním jménem podnikat, mohou ale založit obchodní společnost nebo družstvo za účelem vydavatelství, provozování rozhlasového nebo televizního vysílání, propagační činnosti (Kryšková, 2022, s. 47-50).

3.4.5 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšné společnosti není možné od 1. ledna 2014 po uvedení v platnost nového občanského zákoníku zakládat, ale ty, které byly založeny před rokem 2014, mohou dál existovat, nebo se také mohou transformovat na ústav, nadaci nebo nadační fond. Řídily se zákonem č. 248/1995 o obecně prospěšných společnostech, který uváděl cílem obecně prospěšné společnosti je vykonávat obecně prospěšné služby a poskytovat je všem za stejných předem známých podmínek (Pelikánová, 2016, s. 35).

Vrcholným orgánem je správní rada. Členové správní rady jsou odvoláváni zakladatelem. Statutárním orgánem je ředitel, který je volen a odvoláván správní radou.

Na konci roku musí mít účetní uzávěrku ověřenou auditorem, pokud obrat za předešlé účetní období byl 10 mil. korun, anebo čerpané dotace byly vyšší než 1 mil. korun. Nejpozději do šesti měsíců po účetní uzávěrce, musí zveřejnit výroční zprávu (Pelikánová, 2016, s. 35).

3.4.6 Ústav

Zakládá se za účelem provozování prospěšné činnosti pro veřejnost, ne určité skupině osob, která je všem stejně dostupná za předem stanovených podmínek. Nelze zde nikoho zvýhodňovat. Ústav je obnovou obecně prospěšné společnosti podle nového občanského zákoníku. Na rozdíl od obecně prospěšné společnosti nemá členy, proto je vhodný spíše pro organizace, kde je jejich členství spíše formální a činnost se zabývá poskytováním služeb. Vhodný je především pro poskytovatele sociálních a zdravotnických služeb. Jeho název musí obsahovat „zapsaný ústav“ nebo alespoň zkratku z.ú. (Pelikánová, 2016, s. 31).

Ústav může vedle hlavní činnosti provozovat i podnikatelskou činnost, které od sebe nemusí být odděleny, obě může provozovat v rámci jedné, ale nesmí to být na úkor účelu

jeho založení. Vydělaný zisk z prodeje svých statků a služeb může použít jen na podporu činnosti, pro kterou byl založen (Pelikánová, 2016, s. 32).

Svůj zisk z prodeje tedy může účtovat v rámci hlavní činnosti. Ústav může dle zákona o účetnictví vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a nemusí provádět audit, ale pouze zda je výše čistého obrátu za minulé účetní do 10 milionů Kč. Ústav musí každoročně vypracovat výroční zprávu, která popisuje výkon jeho činnosti a jeho hospodaření za ušlý rok. Výroční zpráva musí být zveřejněna do šesti měsíců po účetní uzávěrce ve sbírce listin příslušného rejstříku, pokud se v zakladatelském jednání nerozhodlo jinak (Kryšková, 2022, s. 45).

Založení ústavu probíhá prostřednictvím zakládací listiny, anebo pro případ smrti. Ústav může být založen jedním nebo i více zakladateli a není přímo určeno, kdo má být jeho zakladatelem, takže ho může založit právnická, fyzická osoba i stát. Zakladatelské právní jednání, a i všechny pozdější změny např. změna účelu musí mít formu veřejné listiny. O změnách rozhoduje zakladatel, nebo osoba určená zakladatelem v zakladatelské listině, když taková osoba není, tak tuto funkci přebírá správní rada, která ale musí mít změnu schválenou soudem. Také není právně určeno, zdali musí být vložen zakládající vklad a v jaké podobě (Kryšková, 2022, 45; Vít, 2015, s. 81).

Zakládací listina musí obsahovat (Stejskal, 2014, s. 27):

- název, sídlo;
- vymezení předmětu činnosti;
- uvedení podnikatelské činnosti, pokud ji bude vykonávat;
- výše vkladu a forma vkladu, pokud je vkládán a také může být v peněžité i nepeněžité formě;
- počet členů správní rady a jména prvních členů;
- podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, které je možné dále uvést ve statutu ústavu.

Ústav vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku (Stejskal, 2014, s. 27).

Ústav má určeno zákonem základní strukturu orgánů, tvoří ji statutární orgán zastupující ředitelem, který řídí organizaci a správní rada, které se ředitel zodpovídá a také může být ještě zřízena dozorčí rada. Ředitel řídí činnost ústavu a zastupuje ho navenek. Na jeho činnost dohlíží správní rada, která je vrcholným orgánem ústavu a také jmenuje a odvolává ředitele. Ředitel nemůže být členem správní ani dozorčí rady nebo jiného orgánu ústavu a nemůže se jim stát trestně odsouzený člověk. Správní rada vzniká na základě

zakládací listiny sepsanou zakladatelem, který ji jmenuje a odvolává. Pokud zakladatel tuto činnost nevykonává, jmenuje dozorčí radu, zdali ale nebyla zřízena, jmenuje a odvolává své členy správní rada sama. Funkce členů správní rady je tříletá, jestli v zakládací listině není uvedeno jinak. Mohou být znovuzvoleni vícekrát, ale v případě, že si členy volila správní rada sama, mohou být zvoleni pouze dvakrát. Členové správní rady nesmí být zároveň v dozorčí. Dalšími činnostmi správní rady jsou schvalování rozpočtu řádnou a mimořádnou účetní závěrkou a výroční zprávy, rozhoduje o zahájení podnikatelské činnosti; o změně předmětu činnosti; uděluje souhlas k právním jednáním, kterými jsou nákup a prodej nemovitých věcí; zatěžování nemovité věci; zisk nebo ztráta autorského nebo průmyslového práva; zakládání právnické osoby nebo podílení se na jejím založení, zdali zakladatelské právní jednání neurčí něco jiného (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, Kryšková, 2022, s. 45; Stejskal, 2014, s. 27).

Pokud je potřeba nebo to určí zakladatelské právní jednání, vydá správní rada statut, který upravuje vnitřní organizace a podrobnosti o činnosti. Statut se zveřejňuje ve sbírce listin. Statut také může uložit povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem, stejně to také může být určeno zakladatelským právním jednáním nebo se dělá automaticky, jakmile výše čistého obrátu ústavu překročí 10 mil. Kč, jak bylo zmíněno výše (zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník).

Ústav bude zrušen soudem, na návrh osoby nebo když dlouhodobě nenaplnuje svůj účel (zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník).

Zapsaný ústav je právní formou pro vybranou organizaci NAUTIS v této práci.

3.5 Financování nestátních neziskových organizací

Pro všechny druhy organizací je důležité získávání finančních prostředků. Neziskový sektor potřebuje prostředky na financování své dobročinné činnosti. Finanční prostředky mohou získat neziskové organizace mnoha způsoby a o to se stará finanční řízení (Hommerová a kol., 2020, 38).

3.5.1 Finanční řízení

Cílem finančního řízení je zajistit potřebnou výši kapitálu a finančního toku pro plynulé fungování organizace, finanční stabilitu, likviditu, rovnováhu příjmů a výdajů. Organizace by měla být schopná platit své závazky. Peněžní prostředky je nutné využívat účelně a hospodárně. Finanční řízení má zajistit finanční důvěryhodnost a transparentnost.

Dále by si organizace měla vést evidenci o pohybu svých prostředků, prováděla kontrolu a finanční analýzu pro zjištění stavu výkonnosti organizace (Hommerová, Brunclíková, Dvořáková, 2020, s.. 39).

Jak uvádí Krechovská, Hejduková a Hommerová (2018, s. 56): *„Krátkodobý cíl neziskové organizace je platební schopnost, střednědobý je finanční nezávislost a dlouhodobý je schopnost financovat poslání organizace.“*

Základem pro finanční řízení je vytvoření strategického plánování a finanční plán. Bryson, Anderson, Alston (2018) definují strategické plánování jako: *„Racionální přístup k vytváření zásadních rozhodnutí a kroků, které formují a řídí činnost organizace.“* Finanční strategie určuje strukturu financí a jak se s nimi bude nakládat. Finanční plán ukazuje představu budoucího vývoje financování. Vychází ze strategického řízení, kde byly naplánované aktivity organizace, které by pak spolu s plánovanými investicemi a provozními náklady měla promítnout do finanční podoby, aby se zhodnotila finanční situace firmy (Bryson, Anderson, Alston 2018).

Nástrojem finančního plánování je rozpočet, který Stejskal (2014) definuje jako: *„Soubor předběžně plánových položek výdajů a příjmů vztahující se k určité činnosti na určité období nebo k plánované akci/projektu.“* Stejskal (2014) uvádí základní metody sestavování rozpočtu na základě skutečností z minulého období nebo sestavení z nulového základu nebo kombinaci těchto metod. Jestli nezisková organizace zřizuje i vedlejší činnost, tak by se měly rozpočty hlavní a vedlejší činnosti sestavovat odděleně. Pro hlavní činnost se rozpočet většinou sestavuje jako vyrovnaný, ale měl by být alespoň trochu přebytkový, aby organizace byla schopna splácet své závazky (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018).

3.5.2 Finanční zdroje neziskových organizací

Existují tři základní druhy financování neziskových organizací:

- Vlastní zdroje
- Cizí zdroje
- Potenciální zdroje

Vlastní zdroje

Vlastní zdroje jsou zdroje samofinancování neziskové organizace. Řadí se mezi ně členské příspěvky do organizací u těch, kde to určují stanovy nebo státní organizace. Výši příspěvku určuje příslušný orgán. Dále Pelikánová (2016, s. 44) uvádí příjmy z výkonu hlavní činnosti, které plynou z pořádaných akcí a realizovaných projektů. Příjmy má nezisková organizace také z vedlejší činnosti, jejím provozováním se zřizovatel snaží, o co nejlepší využití ekonomického potenciálu majetku a odborné způsobilosti svých pracovníků. Je to pravděpodobně nejsnazší způsob získání finančních prostředků a zlepšení výsledků hospodaření. Typickým druhem vedlejší činnosti jsou pronájmy např. pozemků, budov a speciálního vybavení, vlastnění finančního majetku, podílové listy (Pelikánová, 2016, s. 44).

Neziskové organizace také mohou podnikat, jak již bylo zmíněno výše. Podnikají na základě živnostenského listu a řídí se živnostenským zákonem. Obecně prospěšné společnosti, ústavy a nadační fondy mohou podnikat i v rámci své hlavní činnosti. Ústav se může také podílet na podnikání jiných osob, nesmí být ale neomezeně ručícím společníkem. Spolky mohou podnikat pouze v rámci vedlejší činnosti. Nadace mohou podnikat pouze v rámci vedlejší činnosti a mohou se podílet na podnikání jiných osob, ale nesmí neomezeně ručit za majetek podniku (Stejskal, 2014, s. 151).

Cizí zdroje

Cizí zdroje jsou takové zdroje, které nezisková organizace může získat pouze na sjednanou dobu a potom je musí vrátit. Poskytovateli jsou například banky. Využívání cizích zdrojů by mělo být dobře zváženo, zdali jsou pro organizace výhodné či nikoliv. Při půjčkách existuje i nezanedbatelný úrok, který musí organizace uhradit. Nesplněním závazku se může organizace dostat do finančních problémů, může poškodit nejen sebe, ale i další organizace s ní propojené (Stejskal, 2014, s. 151).

Potenciální zdroje

Potenciální zdroje nezisková organizace může získat na základě žádosti od různých veřejných orgánů, soukromých subjektů i jednotlivců. Jsou jimi přímé i nepřímé dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z Evropské unie, z územních samospráv, od nadací a nadačních fondů, dary od firem a individuálních dárců (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 109).

Každá kategorie potenciálních zdrojů má své specifické podmínky pro udělení finančních prostředků. Ve většině případů bývají společné tyto (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 109):

- na finanční podporu není právní nárok a provází ji písemná smlouva;
- finanční podpora bývá poskytována na základě žádosti;
- finanční prostředky musí být použity na schválený účel;
- často nemůže podpora pokrýt celkové náklady projektu a je vyžadována spoluúčast, která se většinou pohybuje od 10 % do 50 %, zbytek hradí sama organizace nebo jiný podporovatel, některé zdroje příspěvků lze i kombinovat, ale u některých je to smluvně zakázáno;
- existuje okruh nákladů, které nesmí být hrazeny ze získaných prostředků;
- většinou chce být poskytovatel informován, jak byly prostředky využity.

3.5.3 Obecné principy financování

Vícezdrojovost

Jedním ze základních principů financování je vícezdrojovost. Je lepší mít více zdrojů financování a nespoléhat se pouze na jeden. Získané finance lze různě klasifikovat (Šedivý, Medlíková, 2017, s. 72):

- Způsob nabytí – finance lze získat z interních zdrojů, vlastního financování a externích zdrojů, kterými jsou např. dotace a dary.
- Charakter zdroje – zdroje mohou mít finanční (peněžní hodnotu) nebo nefinanční podobu. Nefinančními zdroji jsou např. věcné dary, know-how a pronájem prostorů (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012).
- Financující sektor:
  - **Financování z veřejných zdrojů** neziskové organizace ze státní správy, samosprávy, mezinárodních organizací poskytnutím dotací, prostřednictvím dotační politiky. Jedná se o podporu z rozpočtů státní správy a samosprávy, dále mezinárodních organizací jako je Evropská unie, které poskytují finanční prostředky prostřednictvím státního rozpočtu. Jedná se ještě o nepřímou podporu v podobě daňových úlev a osvobození (Krechovská, Hejduková, Hommerová., 2018, s. 63).
  - Soukromé zdroje financování putují od soukromých firem, organizací a jednotlivců. Podniky podporují neziskové organizace formou daru nebo

sponzoringu. V dnešní době mnoho podniků přistupuje na dárcovství pro neziskové organizace z důvodu určité společenské odpovědnosti, tvoří to dobré jméno podniku. Nadace a nadační fondy podporují další nestátní neziskové organizace na základě dobře vypracovaného projektu nebo žádosti o grant. Jednotlivci posílají dary ze svých příjmů. Dárcovství může být i výkon dobrovolné činnosti (Krechovská, Hejduková, Hommerová 2018, s. 64).

V praxi dochází ke kombinaci těchto zdrojů.

Samofinancování

Financování neziskové organizace pomocí jejích vlastních aktivit, výrobků, služeb, finančních investic, pronájmů, vedlejší hospodářské činnosti, členskými příspěvky (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, s. 96).

Samofinancování má výhodu v naprosté svobodě nakládání s penězi, organizace může s penězi nakládat, jak chce, nemusí např. dodržovat žádné časové termíny, rozhodne se sama, na co dané peníze použije. Organizace dokáže lépe odhadnout, kdy, kolik peněžních prostředků bude mít. Ukazuje to schopnost organizace úspěšně fungovat. (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 96).

Neziskovost

Příjmy neziskové organizace musí být transparentní, která je zajištěna zveřejňování výroční zprávy nebo tiskovými zprávami, příjmy se také musí použít na úhradu nákladů související s cílem NO, ne na obohacení vlastníků nebo členské základny (Pelikánová, 2016, s. 41-42).

3.5.4 Způsoby financování neziskových organizací

Způsoby financování určují, jakým způsobem vcházejí finanční prostředky do organizace a jak jsou využívány, určují vztah mezi financujícím a financovaným subjektem a existuje několik způsobů (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 99):

Účelové financování

Finance musí být poskytnuty na konkrétní účel, který musí být předem vymezen, organizace nesmí překročit stanovenou výši příspěvku a finanční prostředky je možné využít jen v daném hospodářském roce, není-li poskytovatelem umožněno jinak. Pokud organizace

do konce fiskálního období nebyla schopna prostředky spotřebovat, tak je musí vrátit zpět poskytovateli (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 99).

Výkonové financování

Příspěvek je poskytnut na nějaký konkrétní výkon až po vyfakturování daného úkonu předložení nákladů spojených s jeho realizací. Tento zdroj akceptuje tržní přístup, a i delší trvání činnosti. Výkonové financování by mělo vynahrazovat nedostatky účelového financování (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 103).

Globální financování

Poskytování předem určeného množství financí, které má zajistit a zabezpečit všechny služby nabízené neziskovou organizací. Nezisková organizace může zčásti volně nakládat s poskytnutými prostředky, ale prostředky jsou také vázány k uhrazení konkrétních prostředků, např. peníze určené pro mzdy se nemohou využít na nic jiného. Poskytovatel klade většinou velký důraz na to, aby financovaná organizace měla dobrý chod managementu a v především oblastech personální, finanční, strategické a marketingové (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 100).

Kombinované financování je míchání předešlých způsobů. V praxi se jednotlivé způsoby různě kombinují, a to napomáhá eliminaci jejich jednotlivých problémů (Stejskal a kol., 2012, s. 100).

Nástroje financování

Nástroje financování podle Stejskala a kol. (2012, s. 103) lze definovat jako: „*Kompetence financující organizace uplatnitelné v oblasti finančního řízení vůči neziskové organizaci, které jsou poskytovány finanční prostředky.*“ Uplatnění nástrojů financování je buď dáno zákonem nebo na smluvním základě, kde si poskytovatel určí, jaká výše prostředků bude na danou činnost určena (Stejskal, Kuvíková, Maťáková, 2012, s. 100).

3.5.5 Fundraising

Boukal (2013, s. 34) ve své publikaci uvádí definici že: „*Fundraising představuje systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů, které nezisková organizace potřebuje k realizaci svého poslání prostřednictvím jednotlivých projektů.*“ Fundraising není jenom získávání finančních prostředků, ale i hmotných zdrojů. Nestátní nezisková organizace má možnost získávat více druhů zdrojů jakými jsou zmíněné peněžní prostředky a hmotné zdroje např. od počítačové firmy darování počítače, dále práva např. možnost

využit reklamního prostoru, informace, práce, firma poskytne své zaměstnance jako dobrovolníky, služby např. poradenství, vzdělávací kurz. Fundraising také není pouze o získání finančních prostředků, ale i o navázání vztahu s dárcem a vybudován vzájemně dobrého vztahu. Ve větších organizacích zajišťuje získávání prostředků fundraiser, který je na tuto činnost přímo specializovaný a hledá potencionální dárce a komunikuje s nimi. V menších firmách tuto činnost zajišťuje majitel. O získávání finančních prostředků, se stará fundraiser. Může být jak interní, tak i z řad pracovníků organizace, anebo externí specialista (Boukal a kol., 2013, s. 34; Šedivý, Medlíková, 2017, s. 77).

Základní možnosti získání prostředků je samofinancování, vlastní činností, dále získání prostředků z veřejných zdrojů nebo dary od individuálních dárců, podniků a nadací a nadačních fondů (Krechovská, Hejduková, Hommerová, 2018, s. 63-64).

Existuje několik způsobů, jak získat finanční prostředky. Jsou jimi například veřejná sbírka, oslovení dárce, benefiční akce, zaslání dárcovských SMS, prodej vlastních výrobků, členské příspěvky a další.

3.6 Daňové výhody neziskových organizací

Nezisková organizace je osvobozena od placení daně z příjmu z hlavní činnosti, pokud nejsou výnosy větší než náklady. Nedaní se ani dotace, příspěvky, podpory z veřejných rozpočtů, dary, členské příspěvky, výnosy nadace z majetku vloženého do nadační jistiny, bezúplatné nabytí majetku obecně prospěšné společnosti, je-li využit pro veřejně prospěšnou činnost, také ani výdaje vynaložené na úsilí na získání dotací a příspěvků nejsou daňově uznatelné. Nezisková organizace platí daň z vedlejší činnosti, podnikatelské činnosti, z příjmů z reklamy, z úroků a nájemného. V případě zdanění u neziskových organizací existuje odčitatelná položka. Organizace si mohou odečíst 30 % od základu daně, minimálně je to 300 000 Kč, maximálně 1 000 000 Kč, vždy ale pouze do výše základu daně z příjmu. Neziskové organizace musí odečtené peníze z daní použít ke krytí nákladů z hlavní činnosti, a to nejpozději do třetího následujícího účetního období. Nezisková organizace je tzv. veřejným poplatníkem. Definice podle zákona 586/1992 o dani z příjmu zní: *„Veřejně prospěšný je takový poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činností vykonává činnost, která není podnikáním. Za veřejného poplatníka lze považovat právě tyto organizace: spolek, nadaci (kromě*

rodinných), nadační fond, obecně prospěšnou společnost, organizační složku státu, ústav atd. (zákon č. 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmu).

U veřejného poplatníka platí dvojí způsob stanovení základu daně (Schwartzhoffová, 2018, s. 78):

- široký základ daně – týká se jen ústavu a obecně prospěšné společnosti, základ daně u nich tvoří veškeré příjmy bez ohledu, jestli se jedná o hlavní či vedlejší činnost, mají společné účtování i zdanění;
- úzký základ daně – zdanění vedlejší a hlavní činnost je oddělené, nelze zde kompenzovat ztrátu z jedné činnosti ziskem z té druhé. Pokud nestátní nezisková organizace nevykonává v hlavní činnosti nepodnikatelskou činnost, není veřejně prospěšným poplatníkem, v rámci neziskových organizací, tak nemůže využít zvláštních ustanovení zákona o daních z příjmu. Veřejný poplatník může vždy podnikat jen ve vedlejší činnosti.

3.7 Finanční analýza neziskové organizace

Finanční analýza slouží k celkovému zhodnocení finanční situace podniku. Provádí se prostřednictvím výpočtu finančních ukazatelů a jejich výsledky poskytují informace o dosavadním hospodaření podniku a také na jejich základě se vyvíjí finanční plánování organizace. Informace o stavu organizace z finanční analýzy čerpají i jiné osoby, jako jsou uživatelé, investoři, obchodní partneři a veřejnost. Napomáhá odhalit celou řadu skutečností o podniku, jestli je podnik ziskový, zda má vhodnou kapitálovou strukturu, správně využívá svých aktiv, je schopen splácet své závazky atd. Finanční analýza je důležitou součástí finančního řízení, protože ukazuje, kam podnik v jednotlivých strategicky naplánovaných krocích došel, jestli splnil svoje cíle (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 17).

Základní cíle neziskové organizace podle Kraftové (2002, s. 23):

- posouzení základního vývoje firmy a poskytnutí informací pro další rozhodnutí;
- posouzení vývoje firmy;
- porovnání výsledků v rámci odvětví;
- poskytnutí informací pro zhodnocení firmy vlastníky, vnějšími partnery, investory.

Ve finanční analýze by si měla organizace nastavit, čeho chce dosáhnout. Nemusí si zvolit cíl pro hodnocení celého podniku. Analýza se může zaměřovat na jednotlivá odvětví, protože pro každé odvětví může být podstatný jiný ukazatel (Kraftová, 2002, s. 23).

Finanční analýza, jako metoda hodnocení finančního řízení firmy, musí splňovat určité podmínky. Analýza musí mít nějaký účel, měla by být provedena na základě skutečných hodnot a musí se vybrat vhodné metody pro firmu (Kraftová, 2002, s. 23).

3.7.1 Zdroje finanční analýzy

Kvalitní finanční analýza musí být prováděna z kvalitních a komplexních informací. Je potřeba odkrýt i taková data, která by mohla zkreslit výsledky finanční analýzy. Základní data pro analýzu jsou čerpána z účetních výkazů (Růžičková, 2021, s. 22).

Účetními výkazy podniku jsou – rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích, přehled o změnách vlastního kapitálu a příloha k účetní závěrce. Důležité informace také obsahuje výroční zpráva podniku (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 18).

Rozvaha

Je základní výkaz účetní jednotky, ve kterém jsou bilančně zachycena její aktiva, pasiva (závazky) a vlastní kapitál. Aktiva jsou tvořena majetkovou strukturou a vlastní kapitál finanční strukturou účetní jednotky představují zdroje krytí podniku. Rozvaha se sestavuje k rozvahovému dni, který zpravidla bývá na konci kalendářního roku a obsahuje aktiva a pasiva podniku (Dluhošová a kol. 2021, s. 54).

Aktiva představují majetek firmy, kterým podnik disponuje v daném účetní období. Majetek by měl přinést ekonomický prospěch podniku. Aktiva obsahují stálá a oběžná aktiva, v rozvaze se položky řadí podle času od dlouhodobého ke krátkodobému. Stálá aktiva mají dobu přeměny na peníze delší než jeden rok a spotřebovávají se postupně, nejčastěji ve formě odpisů, a hodnota opotřebení se přenáší do nákladů. Představují dlouhodobý hmotný, nehmotný, finanční majetek a dlouhodobé pohledávky.). Oběžná aktiva se přemění na peníze v době kratší než jeden rok a zahrnují zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek (Růžičková, 2021, s. 26-27; Máče, 2020, s. 80).

Pasiva představují strukturu podnikového kapitálu, ze kterého je potom financován majetek podniku. Položky pasiv jsou řazeny podle vlastnictví finančních zdrojů a hlavními položkami jsou vlastní kapitál a cizí zdroje (Růžičková, 2021, s. 28). Vlastní kapitál obsahuje jmění účetní jednotky, fondy, výsledek hospodaření a zisk nebo ztrátu z minulých let. Mezi cizí zdroje patří rezervy dlouhodobé a krátkodobé závazky (Růžičková, 2021, s. 28; Máče, 2020, s. 80).

Výkaz zisků a ztráty (výsledovka)

Vykazuje výnosy a náklady, které věcně a časově souvisejí s daným obdobím. **Výnosy** jsou peněžní částky získané za dané účetní období ze všech činností a nezáleží, zda byly uhrazeny. **Náklady** jsou částky vynaložené na získání výnosů v daném období a také nezáleží na tom, zda byly zaplaceny. Rozdíl mezi náklady a výnosy ukazuje výsledek hospodaření a ten se uvádí ve výkazu také (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 36).

Účetní jednotky mohou výkaz zisků a ztrát vykazovat buď v druhovém nebo účelovém členění. Druhové členění sleduje, jaké druhy nákladů byly vynaloženy a během účetního období se promítají do výkazu zisků a ztrát podle časového hlediska, v okamžiku, kdy byly vynaloženy bez ohledu na to, jestli už splnily svůj účel a přinesly výnos. U účelového členění je sledováno právě to, jestli byl splněn jejich účel. Většina firem, ale používá členění druhové (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 36).

3.7.2 Ukazatele finanční analýzy

Ukazatele finanční analýzy jsou základním prvkem finanční analýzy. Existuje více členění finanční ukazatelů, základní rozdělení ukazatelů je na absolutní a poměrové ukazatele (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 68).

Absolutní ukazatele

Posuzují hodnoty jednotlivých položek vybraných přímo z účetních výkazů za pomoci horizontální a vertikální analýzy, jež jsou nezastupitelnými nástroji, které nám pomáhají interpretovat finanční výkazy (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 68).

Horizontální analýza

Porovnává jednotlivé hodnoty položek v účetních výkazech v časové posloupnosti. Počítá se zde absolutní výše změn, která se získá pouze odečtením sledovaných položek a také procentní vyjádření změny oproti výchozímu roku, procentní vyjádření získáme vynásobením absolutní změny stem a vydělením hodnotou předešlého roku (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 68).

$$\text{Absolutní změna} = \text{ukazatel}_t - \text{ukazatel}_{t-1}$$

$$\text{Procentuální změna} = (\text{absolutní změna} \times 100) / \text{ukazatel}_{t-1}$$

t – současný rok

t-1 – rok předešlý

Vertikální analýza

Procentní vyjádření jednotlivých položek účetních výkazů jako podílu na celkových aktivech nebo pasivech v rozvaze, ve výkazu zisků a ztrát je to podíl k celkovým nákladům nebo výnosům. Procentuální podíl dané položky v účetním výkazu se vypočítá vydělením hodnoty dané položky hodnotou celkových aktiv, pasiv, výnosů nebo nákladů, záleží na tom, co se zrovna počítá (Růžičková, 2021, s. 49).

Vzorec pro konkrétní případ výpočtu podílu dlouhodobého hmotného majetku (DHM) na celkových aktivech (Růžičková, 2021, s. 49):

$$\text{Vertikální analýza aktiv} = (\text{DHM} / \text{celková aktiva}) * 100$$

Poměrové ukazatele

Jsou nejvyužívanější metodou finanční analýzy. Vychází přímo ze základních účetních výkazů, které jsou veřejně dostupné, takže k nim mají přístup všichni. Počítají se jako poměr jedné nebo více položek účetních výkazů k jiným položkám. Existuje mnoho druhů poměrových ukazatelů. Velmi běžné jsou ukazatele likvidity, rentability, financování, autarkie a aktivity (Růžičková, 2021, s. 58).

Ukazatel likvidity

Likvidita podniku ukazuje schopnost placení závazků, vyjadřuje schopnost přeměny majetku na peníze. Při měření likvidity jde o poměrování prostředků využitelných k úhradě krátkodobých závazků a objemu těchto krátkodobých závazků (Kraftová 2002, s 35).

Základní ukazatele likvidity pracují s položkami oběžných aktiv a krátkodobých cizích zdrojů, s krátkodobými závazky, kterými jsou myšleny krátkodobé bankovní úvěry a finanční výpomoci (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 91).

Malá hodnota likvidity ukazuje neschopnost podniku využít ziskových příležitostí nebo že není schopen platit své závazky, a to může vést k bankrotu. Vysoká likvidita ale také není vhodná, protože to také není příliš efektivní způsob využívání finančních prostředků (Růžičková, 2021, s. 60).

Ukazatel likvidity využívá tři stupňů – okamžitá, pohotová a běžná.

Okamžitá likvidita je označována také jako likvidita I. stupně. Vstupují do ní jen ty nejlikvidnější položky z rozvahy. Počítá se jako poměr krátkodobého finančního majetku a krátkodobých závazků. Finančním majetkem se rozumí finanční prostředky v pokladnách

a na bankovních účtech a také krátkodobé obchodovatelné cenné papíry (Růžičková, 2021, s. 61; Máče, 2020, s. 105).

Pro okamžitou likviditu jsou stanovené doporučující hodnoty. Kraftová (2002, s. 115) uvádí jako optimální hodnotu 0,2. Růžičková (2021, s. 138) podle ministerstva průmyslu a obchodu také uvádí hodnotu 0,2, ale podle ministerstva je tato hodnota už kritická a neměla by být nižší. Knápková, Pavelková a Šteker uvádí ve své publikaci (2012, s. 92) interval 0,2 – 0,5 (Knápková, Pavelková, Šteker, 2012, s. 92).

Okamžitá likvidita = krátkodobý finanční majetek / krátkodobé závazky

Pohotová likvidita neboli likvidita 2. stupně. Vstupuje do ní více položek než do okamžité likvidity. Ke krátkodobému majetku v čitateli jsou přičteny krátkodobé pohledávky. Zahrnuje i časová rozlišení, zejména příjmy příštích období a pohledávky za upsaný vlastní kapitál (Kubíčková, Jindřichovská, 2015, str. 134).

Zpravidla se doporučená hodnota nachází kolem 1. Kubíčková, Jindřichovská (2015) uvádějí interval od 0,5 do 1,5, Scholleová (2012, s. 177) uvádí interval od 1-1,5. Zdali je hodnota menší než 1, tak to vykazuje o nesolventnosti, jestli je ale větší než 1, tak to naznačuje neefektivní držení peněz v peněžích a pohledávkách (Kraftová, 2002, str. 117). Růžičková (2021) uvádí jako nejlepší východisko poměr 1:1, případně 1,5:1, který znamená, že čítec a jmenovatel by měly stejnou hodnotu, krátkodobý finanční majetek a krátkodobé pohledávky by byly schopny pokrýt krátkodobé závazky a nemusely by se čerpat zásoby (Kubíčková, Jindřichovská, 2015, s. 134).

Pohotová likvidita = (oběžná aktiva – zásoby) / krátkodobé závazky

Běžná likvidita neboli likvidita 3. stupně zahrnuje celá oběžná aktiva, vstupuje do ní nejvíce položek. Ukazuje schopnost podniku splatit svými oběžnými aktivy své závazky, kolikrát jsou oběžná aktiva větší než krátkodobé závazky. Čím je ukazatel vyšší, tím je vyšší splatnost podniku. Stejně jako u pohotové likvidity je dobré zahrnout časové rozlišení, ukazatel nepřihlíží ke struktuře aktiv a závazků (Kubíčková, Jindřichovská, 2015, s. 134).

Hodnota běžné likvidity je závislá na struktuře oběžných aktiv a jejich oceňování z důvodu jejich prodejnosti a na struktuře pohledávek s ohledem na jejich splácení a také na době splatnosti závazků. Doporučená hodnota běžné likvidity se uvádí v rozmezí 1,5 – 2,5 nebo se také uvádí jen hodnota 2 (Růžičková, 2015, s. 56).

Pohotová likvidita = oběžná aktiva / krátkodobé závazky

Rentabilita

Rentabilita ukazuje schopnost podniku dosahovat zisk pomocí použití investovaného kapitálu, zdali podnik dokáže vytvářet nové zdroje pomocí kapitálu (Knápková, Pavelková, Šteker, 2013, str. 98).

Tento ukazatel je důležitý především pro ziskové organizace a v rámci neziskových organizací je podstatný především pro jejich vedlejší činnosti, protože většina neziskových organizací nepodniká v rámci hlavní činnosti a jejich hlavním cílem není dosahování zisku. V hlavní činnosti je pro neziskové organizace podstatné udržení rovnosti nákladů a výnosů. Existuje mnoho dílčích ukazatelů rentability např. rentabilita celkového kapitálu, rentabilita tržeb, rentabilita nákladů, kterými se počítá dosahování zisku použitím investovaného kapitálu. Zisk může mít ve výpočtu více podob. Je možné použít zisk před odečtením úroků a daní, zisk po zdanění (čistý zisk), zisk před zdaněním, díky tomu je možné vidět, jak daně ziskovost ovlivňují. Podle Kraftové pro analýzu rentability u neziskových organizací je dobré použít ukazatel rentability nákladů u vedlejší činnosti, ukazatel míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti (Kraftová, 2002; Růžičková, 2019).

Ukazatel rentability nákladů u vedlejší činnosti

Tento ukazatel poměřuje užitný efekt v podobě zisku, který ukazuje užitečnost produktu pro spotřebitele po stránce kvantity, kvality a ceny s vynaloženými prostředky na produkci. Cílem je co nejvyšší nákladová rentabilita (Kraftová, 2002, s. 105).

$$R_{ND\check{c}} = (HV_{D\check{c}}/N_{D\check{c}}) * 100$$

R_{NDĎ} – rentabilita nákladů doplňkové činnosti

HV_{DĎ} – hospodářský výsledek doplňkové činnosti

N_{DĎ} – náklady doplňkové činnosti

Ukazatel míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

Tento ukazatel zachycuje procentuální míru, kde zisk z doplňkové činnosti pokrývá ztrátu z hlavní činnosti. Použijeme ho tedy tehdy, když je záporný hospodářský výsledek z hlavní činnosti (Kraftová, 2002, s. 105).

$$Z'' = (zisk_{D\check{c}} / ztrata_{H\check{c}}) * 100$$

Z'' – míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

zisk_{DĎ} – hospodářský výsledek z doplňkové činnosti v kladné hodnotě

ztráta_{DČ} – záporný hospodářský výsledek z hlavní činnosti

Financování

Ukazatel financování vyjadřuje, jaké zdroje financování podnik převážně používá. U neziskových organizací většinou převažují vlastní zdroje nad dluhy, jedná se např. o závazek vůči dodavatelům, zaměstnancům, zaplacení sociální a zdravotního pojištění. Důležitými ukazateli financování jsou míra finanční nezávislosti a míra zadluženosti (Kraftová, 2002, s. 127).

Míra finanční nezávislosti

Míra finanční nezávislosti podniku značí, jak je schopna organizace financovat svůj chod ze svých zdrojů. Zjistíme ji procentním vyjádřením podílu vlastního kapitálu na celkovém kapitálu. Kraftová (2002) uvádí, doporučenou hodnotu min. 50 % a také, že u neziskových organizacích je výsledná hodnota většinou vyšší (Kraftová, 2002, s. 127).

$$\text{Míra finanční nezávislosti} = (\text{vlastní kapitál} / \text{celková aktiva}) * 100$$

Ukazatel zadluženosti

Ukazatel zadluženosti určuje výši rizika organizace při daném poměru vlastního kapitálu a cizích zdrojů. Čím vyšší zadluženost podnik má, tím se vystavuje většímu riziku, protože své závazky musí splatit v jakékoli situaci, takže tedy tento ukazatel by neměl být příliš vysoký, ale určitá míra zadluženosti je pro firmu dobrá, protože úroky z cizího kapitálu snižují skrze náklady daňové zatížení podniku.

Lze ho vyjádřit pomocí celkové zadluženosti a míře zadluženosti. Celková zadluženost se vypočte jako podíl cizího kapitálu na celkových aktivech. Knápková, Pavelková, Šteker (2013) uvádí doporučenou hodnotu mezi 30 %-60 % a Sedláček (2011, s. 63) uvádí, že by neměla přesáhnout 50 % (Knápková, Pavelková, Šteker, 2013, s. 85).

$$\text{Celková zadluženost} = (\text{cizí zdroje} / \text{celková aktiva}) * 100$$

Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity vyjadřují, jak je podnik schopen využít svá aktiva. Aktivita se vyjadřuje pomocí ukazatelů vyjadřující vázanost kapitálu ve vybraných složkách aktiv a pasiv (Sedláček, 2011, s. 60).

Obrat aktiv

Vyjadřuje míru využití celkových aktiv. Vypočítá se podělením celkových tržeb (lze použít také výnosy) celkovými aktivy. Místo tržeb je možné použít i celkové výnosy. Knápková, Pavelková, Šteker (2013) uvádí minimální doporučenou hodnotu 1, ale čím je hodnota větší, tím lépe. Nižší hodnota by znamenala neefektivní nakládání s majetkem (Kraftová, 2002, s. 120).

$$\text{Obrat aktiv} = \text{tržby} / \text{aktiva}$$

Obrat kapitálu

Vyjadřuje návratnost vloženého kapitálu do organizace. Vypočítá se poměrem hodnot celkových výnosů a celkových pasiv, kvůli zhodnocení časového rozlišení by hodnota kapitálu mohla být vyjádřena polovinou součtu počátečního a konečného stavu kapitálu. Výpočet obratu kapitálu ukáže kolikrát se vrátí vložený kapitál do fungování firmy. Cílem je co nejvyšší hodnota ukazatele (Kraftová, 2002, s. 120).

$$\text{Obrat kapitálu} = \text{celkové výnosy} / \text{celková pasiva}$$

Doba obratu závazků

Doba obratu závazků značí, za jak dlouho je organizace schopna splatit své závazky. Doba splacení závazku by neměla být příliš dlouhá skrz důvěryhodnost firmy (Růžičková, 2021, s. 67).

$$\text{Obrat závazků} = (\text{krátkodobé závazky} / \text{roční tržby}) * 360$$

Doba obratu pohledávek

Doba obratu pohledávek ukazuje, jak dlouho je majetek ve formě pohledávek, jakou dobu trvá pohledávky splatit tedy zaplatit za poskytnuté statky a služby. Doba splatnosti by měla být co nejkratší, maximálně by měla trvat po dobu splatnosti faktur. Kraftová (2002, s. 120) také uvádí, že podnik by si měl sám stanovit dobu obratu pohledávek podle splatnosti závazků (Růžičková, 2021, s. 67).

$$\text{Doba obratu pohledávek} = (\text{pohledávky} / \text{roční tržby}) * 360$$

Ukazatel autarkie

Autarkie ukazuje soběstačnost firmy, kterou lze sledovat na bázi výnosů a nákladů nebo příjmů a výdajů (Kraftová, 2002, s. 102).

Autarkie na bázi výnosů a nákladů

Vyjadřuje, jak je firma soběstačná z hlediska pokrytí svých nákladů hlavní činnosti ze získaných výnosů a jeho hodnota se uvádí v procentech. Výnosy obsahují neinvestiční dotace určené na realizaci veřejných produktů. Je potřeba brát ohled na účetní principy jako je aktuálnost, princip zjišťování hospodářského výsledku, změna cen atd. Podle Kraftové (2002) je optimální výsledek je 100 %, zdali je hodnota menší, tak to znamená nedostatečné krytí nákladů výnosy, jestli je hodnota vyšší, tak by bylo dobré zvážit, zda dotační prostředky nelze využít efektivněji (Kraftová, 2002, s. 102).

$$\text{Autarkie na bázi výnosů a nákladů} = (\text{výnosy z hlav. Činnosti} / \text{náklady z hlav. Činnosti}) * 100$$

Autarkie na bázi příjmů a výdajů

Autarkie na bázi příjmů a výdajů může být vypočítána z neinvestičních i investičních příjmů a výdajů, tedy z celkových příjmů a výdajů, nebo se také může vypočítat ukazatel pro investiční a neinvestiční příjmy a výdaje zvlášť. Cílem ukazatele je dokázat, jestli firma je schopná získat příjmy na pokrytí svých výdajů. Zde je optimální hodnota také 100 %, když je hodnota vyšší, bylo by vhodné přemýšlet o vyšším zhodnocení dočasně volných prostředků. Při nižší hodnotě je třeba zkoumat příčiny, proč nejsou příjmy schopny pokrýt výdaje (Kraftová, 2002, s. 103).

$$\text{Autarkie na bázi příjmů a výdajů} = (\text{příjmy} / \text{výdaje}) * 100$$

4 Vlastní práce

4.1 NAUTIS, z.ú.

Národní ústav pro autismus, z.ú. ve zkratce NAUTIS, je nestátní nezisková organizace s právní formou zapsaný ústav, která pomáhá lidem s autismem a lidem kolem nich. Je největší specializovanou organizací starající se o lidi s autismem v České republice. (NAUTIS, 2023)

4.1.1 Historie

Vznik neziskové organizace NAUTIS sahá již do roku 2000. V této době se v České republice problémy spojené s autismem příliš veřejně neřešily a lidé trpící touto nemocí a jejich blízcí čím dál častěji vyhledávali pomoc s jejich situací, a tak se začala formovat neoficiální spolupráce rodičů dětí s poruchou autistického spektra a vznikl spolek Asociace pomáhající lidem s autismem (APLA ČR), která byla tvořena ze čtyř sekcí – klinická, rodičovská, pedagogická a sociálně-právní. Sdružení se začalo rychle rozrůstat, přidávali se rodiče, odborníci, studenti, dobrovolníci, kteří se spojovali do regionálních sdružení. Od začátku se zaměřovali především na informovanost odborné i laické veřejnosti, diagnostikování autismu, podporu vzdělávacích a sociálních programů a podporu rodičů dětí s autismem. APLA ČR začala zakládat samostatné právní jednotky v regionech a 1. dubna 2003 vznikla APLA Praha, ze které se potom stal NAUTIS.

APLA Praha se prvně zaměřila na zavedení komplexní péče o lidi s autismem, hlavně pro rodiny z Prahy a okolí. Především se asociace zaměřovala na děti, až poté i na dospělé. Postupně začali svou činnost rozšiřovat o další služby a tvořit další programy, které zahrnovaly poradenství pro osoby trpící nemocí a jejich blízké; pobytové služby pro nemocné; školení personálu; osobní asistence. Společenství APLA se postupně stala významnou organizací v oblasti na podporu autismu jak v národním, tak i v mezinárodním měřítku (NAUTIS, 2016).

V roce 2015 změnili svůj název na Národní ústav pro autismus a právní formu na z.ú. a dále pokračovali ve své činnosti (Výroční zpráva, 2016).

4.1.2 Činnost organizace

Nezisková organizace NAUTIS má od svého začátku dvě základní činnosti: poskytování systematické a komplexní odborné pomoci lidem s poruchami autistického spektra a snaha o poskytnutí všestranné a konkrétní podpory jejich rodinám. Chtějí, aby lidé s autismem žili co nejvíce plnohodnotný život, mohli se vzdělávat, pracovat a užívat si života.

V rámci svých služeb poskytuje diagnostiku, zda lidé trpí poruchou autistického spektra. Na základě psychologického a psychiatrického vyšetření dokáží určit psychologické, sociální, vzdělávací a výchovné potřeby člověka s autismem. Diagnostika je určena pro děti od 15 měsíců až po dospělé. Dále potom prostřednictvím odborného poradenství psychicky podporuje lidi s onemocněním a jejich blízké, snaží se jim vysvětlit situaci, ve které se nacházejí, co je potřeba dělat, jaká mají práva a snaží se vést lidi s onemocněním k samostatnosti, aby se o sebe dokázali co nejvíce postarat sami a začlenit se do společnosti. V rámci své činnosti poskytuje bezplatné i zpoplatněné služby a statky.

Nyní má NAUTIS 10 registrovaných sociálních služeb rozdělených do středisek:

- Středisko rozvoje a vnějších vztahů – zabývá se osvětou autismu, seznámení lidí s autismem.
- Středisko vzdělávání – cílem střediska je vzdělávání odborné způsobilosti lidí, kteří pomáhají lidem s autismem.
- Středisko včasné intervence – úkolem střediska je poskytování podpory a informací o onemocnění rodinám dětí s autismem, aby mohli o své děti pečovat v domácím prostředí.
- Středisko odlehčovacích služeb – nabízí péči o lidi s autismem, v rámci denních i vícedenních pobytů, aby rodiny pacientů měly chvíli čas i pro sebe.
- Středisko osobní asistence a chráněného bydlení – nabízí asistenční služby pro lidi s autismem, aby mohli žít co nejnormálnější způsob života a v rámci chráněného bydlení nabízí podporu dospělých lidí s lehčí formou autismu v samostatném bydlení a pomáhá jim se připravit na samostatný život formou tréninkového bydlení na nějaký čas nebo na dobu neurčitou s asistencí.
- Domov se zvláštním režimem – poskytuje celoroční bydlení rodinného typu lidem, kteří už nemohou zůstat ve svém přirozeném domácím prostředí.

- Terapeutické a sociálně rehabilitační středisko – podporuje lidi s autismem v rozvoji psychických a sociálních dovedností a pomáhá lidem kolem nich v péči o autisty.
- Středisko podpory samostatného bydlení – snaží se umožnit lidem s těžší formou autismu, tedy těm kteří potřebují nepřetržitou podporu, žít v samostatném prostředí, podle jejich výběru.
- Středisko diagnostiky a odborného poradenství – provádí diagnostiku poruchy autistického spektra na základě psychologického nebo psychiatrického vyšetření a dále se snaží definovat jejich potřeby.

NAUTIS také založil mateřskou školu pro děti s autismem, vlastní nakladatelství s cílem vylepšit informovanost veřejnosti v oblasti autismu, kde mohou lidé s autismem také pracovat. NAUTIS provozuje vlastní divadlo, jehož herci jsou většinou lidé s autismem. Pořádá každoroční konferenci Autismus v praxi. Provozuje multižánrový festival NAUTIS FEST, v rámci kterého se snaží šířit osvětu o autismu. Mezi další aktivity patří tvorba projektů na pomoc lidem s autismem, např. stávající projekt Podpora rodin v péči o děti s autismem a Podpora vybraných druhů sociálních služeb ve Středočeském kraji.

NAUTIS má svou činnost rozdělenou na hlavní a vedlejší. Oficiální formou organizace je tzv. ústav, který dle legislativy může podnikat i v rámci svojí hlavní činnosti. Organizace získává příjmy za své zpoplatněné služby poskytované v hlavní činnosti. V rámci vedlejší činnosti, jež bylo poskytnutí pronájmu, podnikal NAUTIS za sledované období dle dostupných informací pouze v roce 2017 a 2021. (NAUTIS, 2023)

4.1.3 Organizační struktura

Organizace NAUTIS, s právní úpravou zapsaného ústavu, má zřízený statutární orgán, správní radu, vědeckou radu a revizora.

Statutární orgánem je ředitel, který je na dobu neurčitou jmenován a odvoláván správní radou. Může jím být pouze fyzická osoba a je jmenován na dobu neurčitou. Ředitel jedná ve smluvním vztahu k ústavu, o kterém rozhodují zakladatelé, kteří také stanovují odměňování ředitele. Ředitel nemůže být členem správní ani dozorčí rady nebo být revizorem. Má právo účastnit se jednání správní rady, ale ne jejího hlasování. Ředitelkou je PhDr. Kateřina Thorová, která je také jednou ze čtyř zakladatelů organizace, dalšími zakladateli jsou PaedDr. Věra Čadilová, PhDr. Hynek Jůn, Ing Magdalena Čáslavská.

Ředitelce náleží veškerá působnost, která není zakladatelskou listinou svěřena jinému ústavu a také některá rozhodnutí ředitele musí mít předchozí souhlas správní rady.

Správní rada je nejvyšším orgánem ústavu. Má celkem pět členů a jsou jimi PhDr. František Špoutil, PhDr. Jitka Kendíková, Petr Kuča, MUDr. Petr Možný a Ing. Michael Reiner, jsou voleni na tříleté období, mohou být voleni opakovaně a jsou jmenováni a odvoláváni zakladateli. Pokud to není možné, tak tuto funkci vykonává sama správní rada, ale když jsou členové voleni samotnou správní radou, mohou být ve funkci pouze dvakrát po sobě. Nový člen musí být jmenován nejpozději do tří měsíců. Předsedu si správní rada volí ze svých řad. Volba proběhne, je-li rada usnášeníschopná nadpoloviční většinou svých přítomných členů, může ale také proběhnout i hlasování „per rollam“, tedy korespondenční hlasování, nebo hlasování pomocí technologií. Správní rada schvaluje rozpočet, účetní závěrku a výroční zprávu ústavu.

Vědecká rada je kontrolním a poradním orgánem ve vědecké, odborné a výzkumné oblasti. Počet jejích členů stanovuje správní rada a funkční období členů je dvouleté. Členství je možné opakovat a je slučitelné s členstvím v ostatním orgánech. Členy odvolávají zakladatelé na návrh ředitele nebo předsedy správní rady.

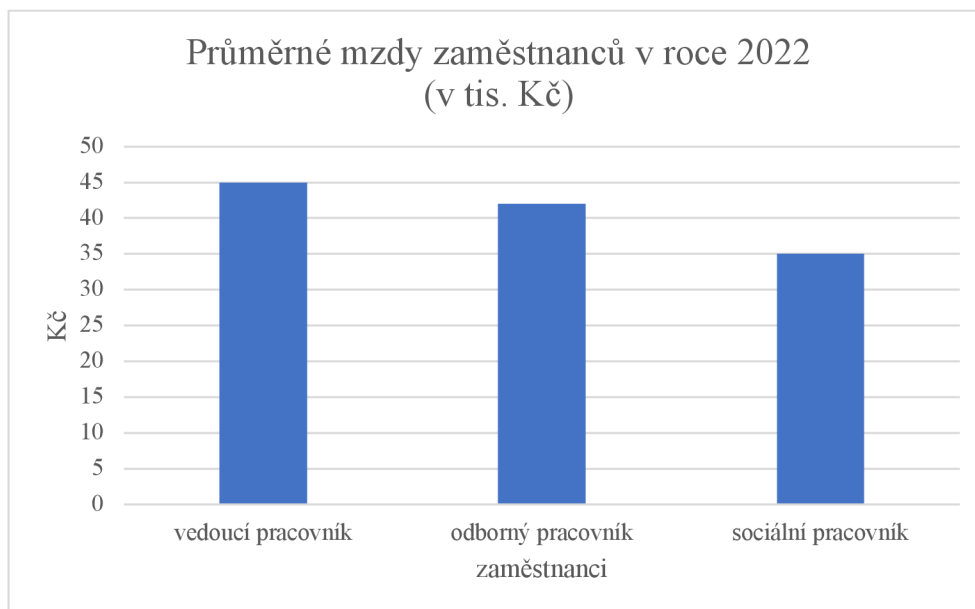
Posledním orgánem je revizor. Je to kontrolní orgán, jehož funkční období je tříleté. Tuto funkci může vykonávat, jak fyzická, tak i právnická osoba. Revizor je jmenován a odvoláván správní radou po předchozím projednání se zakladateli. (Zakladatelská listina, 2015)

4.1.4 Zaměstnanci a dobrovolníci

Nezisková organizace NAUTIS má poměrně velké množství zaměstnanců. Zaměstnává lidi na HPP, DPP, DPČ, má také několik dobrovolníků. Za sledované období se organizace postupně rozrůstala a počet zaměstnanců se zvyšoval. V roce 2017 zaměstnávala organizace na HPP v přepočtu na celé úvazky 51,76 osob, na DPČ 7, na DPP 238 a dobrovolníků bylo 55. V roce 2021 bylo zaměstnáno v přepočtu na celé úvazky 94,62 zaměstnanců na HPP, na DPČ v přepočtu na celé úvazky pracovalo 23,5 osob, na DPP 294 lidí a dobrovolníků bylo 60. Mzdy zaměstnanců se odvíjí od konkrétních pozic. Lidé zde pracují na vedoucích pozicích, kterými jsou ředitel organizace a ředitelé jednotlivých středisek, dále v sociální a odborné oblasti, jako asistenti, poradci, terapeuti atd. Průměrná mzda vedoucích pracovníků, kterými jsou ředitel ústavu a vedoucí jednotlivých středisek, byla v roce 2022 45 000 Kč hrubého, odborných pracovníků 42 000 Kč hrubého, mezi ně

patří např. terapeuti a u sociální pracovníci, jako jsou asistenti a poradci je 35 000 Kč hrubého. (Výroční zpráva, 2017-2021)

Graf č. 1: Průměrné mzdy zaměstnanců v roce 2022 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle výpovědi paní ředitelky NAUTIS

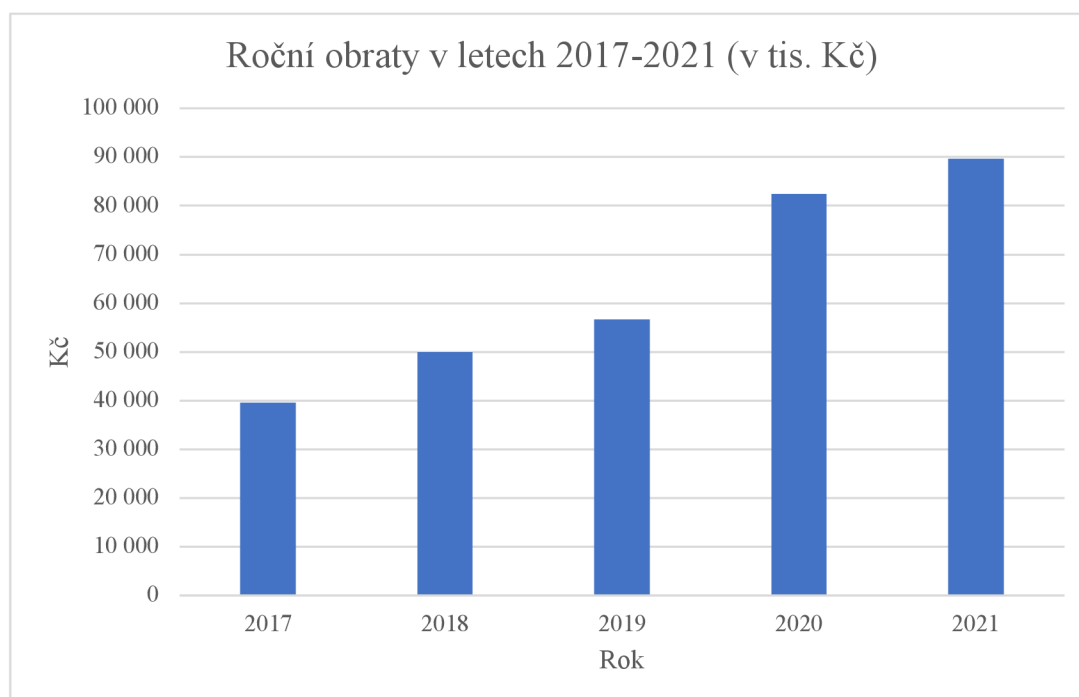
4.1.5 Financování

Na financování NAUTIS mají největší podíl dotace od veřejných institucí, dále tržby za vlastní výkony, dary a příspěvky od firemních a soukromých dárců. Největší dotace poskytuje stát, jedná se zejména o provozní dotace. Poskytovateli státní dotace, které tvoří za posledních pět let okolo 40 % financování, jsou ministerstva, NAUTIS podporuje celkem sedm ministerstev, z nichž největším poskytovatelem státní dotace na poskytování sociálních služeb je, po celé sledované období hospodaření firmy až do současnosti, Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Významnou úlohu podílející se na financování přibližně ze 30 % mají prostředky z dalších veřejných rozpočtů, kterými jsou dotace a příspěvky z krajských a obecních rozpočtů. Ústav má také velké příjmy z vlastních zdrojů, které tvoří 20 % -25 % financování. Vlastní zdroje představují zpoplatněné služby a statky od organizace, mezi které patří například stanovení diagnózy pacientů, terapie, osobní asistence atd. NAUTIS nabízí některé své služby i zdarma a také je i zákonem dáno, že sociální služby, jakými jsou např. poradenství blízkým lidem a konzultace musí být bezplatné. Dalším zdrojem jsou příspěvky nadací, individuálních a firemních dárců mající podíl okolo 4 % - 6 %. Organizace má kolem 25 hlavních firemních a nadačních dárců a 13 partnerů, se kterými si navzájem vypomáhají. Posledním zdrojem financování je

poskytování dotací a příspěvků od Evropské unie, tento zdroj má na financování nejmenší podíl (nejvyšší podíl za sledované období byl 4 % a nejnižší 2 % z celkového objemu). Evropská unie spolufinancuje vybrané projekty NAUTIS, např. v roce 2022 byly spuštěny projekty na podporu rodin v péči o děti s autismem a na podporu vybraných sociálních služeb ve Středočeském kraji.

V grafu č. 2 lze vidět roční obraty za sledované období 2017-2021. Roční obrat se po celou dobu zvyšoval.

Graf č.2: Roční obrat v letech 2017-2021 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle výročních zpráv NAUTIS 2017-2021

4.2 Finanční analýza

V rámci této práce byla provedena finanční analýza absolutními a poměrovými ukazateli za sledované období od roku 2017 do roku 2021.

4.2.1 Absolutní ukazatele

Absolutní ukazatele zahrnují horizontální a vertikální analýzu aktiv, pasiv, výnosů a nákladů. V jednotlivých tabulkách jsou zobrazeny výpočty těchto analýz u vybraných položek rozvahy a výkazu zisků a ztrát.

Horizontální analýza

Horizontální analýza značí rozdíly mezi jednotlivými roky hospodaření organizace. Jsou zde vypočítány rozdíly mezi po sobě jdoucími roky, které jsou vyjádřeny v konkrétních hodnotách a také v procentech, které se vypočítají podělením rozdílu oproti předešlému roku a ukazatelem předešlého vynásobeného stem.

Aktiva

V tabulkách č. 3 a 4 je zobrazen horizontální vývoj aktiv, zejména tedy vývoj krátkodobého a dlouhodobého majetku a jejich hlavních složek od roku 2017 až 2021.

Tabulka č. 3: Horizontální analýza aktiv (v tis. Kč)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
AKTIVA	5 391	4 432	3 539	1 818	625
A. Dlouhodobý majetek celkem	-53	2 032	-764	962	458
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	0	2 058	54	1290	752
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	120	346	-317	326	555
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-173	-372	-501	-654	-849
B. Krátkodobý majetek celkem	5 444	2 400	4 303	856	167
II. Pohledávky celkem	-709	715	667	-724	-429
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	6 224	1 453	3 888	1 434	427
IV. Jiná aktiva celkem	-71	232	-252	146	169

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Tabulka č. 4: Horizontální analýza aktiv (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
AKTIVA	35,17	21,39	14,07	6,34	2,05
A. Dlouhodobý majetek celkem	-3,69	146,82	-22,37	36,27	12,67
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	0,00	200,58	1,75	41,11	16,98
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	11,39	29,47	-20,86	27,10	36,30
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	26,91	45,59	42,17	38,72	36,24
B. Krátkodobý majetek celkem	39,19	12,41	19,80	3,29	0,62
II. Pohledávky celkem	-24,56	32,83	23,06	-20,34	-15,13
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	59,66	8,72	21,47	6,52	1,82
IV. Jiná aktiva celkem	-12,39	46,22	-34,33	30,29	26,91

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Z daných tabulek č. 3 a 4 horizontální analýzy můžeme pozorovat, že změna mezi celkovými aktivy měla po celé sledované období stoupající tendenci, ale postupně se zmenšovaly rozdíly mezi jednotlivými roky, tento vývoj měla ale pouze jen celková aktiva u dlouhodobého a krátkodobého majetku se vývoj lišil.

U dlouhodobého majetku byla sledována proměnlivá vývojová tendence. Za sledované období se hodnota pohybovala od 1 384 000 Kč do 4 072 000 Kč, kdy nejnižší hodnota byla v roce 2017 a nejvyšší v roce 2021. V roce 2017 se dlouhodobý hmotný majetek vůbec nezměnil oproti předešlému roku. Následující rok, ale dlouhodobý hmotný majetek vzrostl o 2 058 000 Kč, to znamená o 200,58 % na hodnotu 3 084 000 Kč. V tento rok byl největší nárůst celkového hmotného dlouhodobého majetku. Byly pořízeny čtyři osobní automobily, které firma používá pro dopravu za klienty a vyřizování firemních záležitostí za cca 1 900 000 Kč a dále probíhala rekonstrukce kotle, který byl pořízen nový.

Další výraznější změna u dlouhodobého hmotného majetku byla v roce 2020, kdy se jeho hodnota zvedla o 1 290 000 Kč. Byl pořízen další osobní automobil a jeden byl darován od firmy Škoda Auto a.s.

Dlouhodobý finanční majetek se pohyboval v rozmezí 1 054 000 Kč až 2 084 000 Kč. Všechny sledované roky, kromě roku 2019, se zvyšoval a v žádném roku nedošlo k výraznějším změnám. Tvoří ho položka podíly – ovládaná nebo ovládající osoba, to představuje vložený základní kapitál 1000 Kč do Pasparta publishing s.r.o., kde má NAUTIS 47 % podíl a další položkou jsou ostatní dlouhodobé zápůjčky, které jsou poskytnuty od 5 organizací, které NAUTIS zřizuje. V roce 2019 bylo ponížení o 317 000 Kč, o 21 %. Nejvyšší navýšení dlouhodobého finančního majetku bylo v roce 2021 o 555 000 Kč (36,30 %). Dlouhodobý majetek také tvoří oprávký dlouhodobého majetku, které znázorňují jeho opotřebení, a tedy ponížují jeho hodnotu, zde konkrétně se jedná o opotřebení osobních automobilů a výpočetní techniky. Za sledované období se s přibývajícím hmotným majetkem také zvyšovaly. V roce 2017 činily 816 000 Kč a v roce 2021 byly 3 192 000 Kč.

Celkový krátkodobý majetek rostl po celé sledované období v roce 2017 jeho hodnota byla 19 337 000 Kč a v roce 2021 činila 27 063 000 Kč. Výrazná navýšení jsou zaznamenána v prvních třech letech. V roce 2017 se zvýšil celkový krátkodobý majetek o 5 44 000 Kč (39,19 %), v roce 2018 o 2 400 000 Kč (12,41 %) a v roce 2019 o 4 303 000 Kč (19,18 %) zbylé dva roky byly hodnoty poměrně stabilní, rozdíl nepřesáhly ani milion korun. Největší podíl na celkovém krátkodobém majetku měl za sledované období krátkodobý finanční majetek, a tedy měl také největší podíl na jeho vývoji. V roce 2017 činil 10 433 000 Kč a v roce 2021 byl 23 859 000 Kč. Tvoří ho peněžní prostředky v pokladně a na bankovním účtu. Po celé sledované období rostl. Peněžní prostředky organizace tvoří především dotace, které dostávají od státu a od samosprávných celků, dary a tržby za vlastní výkony, kterými jsou terapie, diagnostická vyšetření, pobyty pro lidi s autismem, osobní asistence atd. Největší nárůst krátkodobého finančního majetku je zaznamenán v roce 2017 o 6 224 000 Kč (59,66 %), kdy je také zaznamenán největší nárůst celkového krátkodobého majetku. V tento rok se zvýšily státní dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), krajů a městských částí Prahy na poskytování sociálních služeb, které jsou poskytovány celorepublikově. Druhý výraznější rozdíl je zaznamenán v roce 2019, kdy finanční majetek vzrostl o 3 888 000 Kč (21,47 %), znovu se navýšily dotace. Byla totiž zahájena služba “ Podpora samostatného bydlení“. Zvýšily se tržby z vlastních příjmů

a dotace od hlavního města Prahy a MPSV. V roce 2018 a v roce 2020 byl nárůst kolem 1 400 000 Kč (6,52 %) a v posledním roce sledovaného období se zvýšil pouze o 427 000 Kč (1,82 %).

Druhou hlavní složkou celkového krátkodobého majetku jsou pohledávky, které zahrnují např. pohledávky za odběratele; zde se jedná o klienty s autismem a jejich blízké; dále poskytnuté provozní zálohy; nároky na dotace. Pohybovaly se kolem 2 až 3 milionu Kč a jejich rozdíl se pohyboval do 800 000 Kč a měl proměnlivý vývoj. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2018 o 715 000 Kč (32,83 %), hlavním důvodem je zvýšení pohledávek za odběratele a poskytnuté provozní zálohy. Největší pokles byl v roce 2020 o 724 000 Kč (20,34 %), kdy se snížily pohledávky za odběratele. Nejvyšší hodnotu měly v roce 2019, činily 3 560 000 Kč a nejnižší v roce 2017 byly 2 178 000 Kč a jejich vývoj byl proměnlivý.

Poslední a nejmenší složkou krátkodobého majetku jsou jiná aktiva, u kterých se hodnota pohybuje od 500 000 Kč do 800 000 Kč. Tvoří je náklady a příjmy příštích období a příjmy každý rok převažují, které nezaplacené faktury, nebo faktury, které ještě budou zaplacené a jedná se jenom pouze o nějaké drobnější částky.

Pasiva

V následujících tabulkách č. 5 a 6 je zobrazen absolutní a relativní vývoj pasiv, které se dělí na dvě základní složky vlastní a cizí zdroje.

Tabulka č. 5: Horizontální analýza pasiv (v tis. Kč)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
PASIVA celkem	5 391	4 432	3 539	1 818	625
A. Vlastní zdroje celkem	2 873	3 915	3 393	1 996	1 437
I. Jmění celkem	1 536	1 910	3 384	330	907
II. Výsledek hospodaření celkem	1 337	2 005	9	1 666	530
B. Cizí zdroje celkem	2 518	517	146	-178	-812
II. Dlouhodobé závazky celkem	0	0	0	0	0
III. Krátkodobé závazky celkem	474	-235	745	300	-268
IV. Jiná pasiva celkem	2 044	752	-599	-478	-544

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Tabulka č. 6: Horizontální analýza pasiv (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
PASIVA celkem	35,17	21,39	14,07	6,34	2,05
A. Vlastní zdroje celkem	20,78	23,44	16,46	8,31	5,53
I. Jmění celkem	23,31	23,50	33,72	2,46	6,60
II. Výsledek hospodaření celkem	18,48	23,39	0,09	15,74	4,33
B. Cizí zdroje celkem	167,42	12,85	3,22	-3,80	-18,02
II. Dlouhodobé závazky celkem	x	x	x	x	x
III. Krátkodobé závazky celkem	47,35	-15,93	60,08	15,11	-11,73
IV. Jiná pasiva celkem	579,04	31,37	-19,02	-18,75	-26,25

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Celková pasiva mají stejné hodnoty jako aktiva, protože tyto dvě položky se musí rovnat. Za sledované období se tedy pohybovala také od 20 721 000 Kč do 31 135 000 Kč a mají stejné rozdíly. Pasiva mají dvě hlavní složky “Vlastní zdroje celkem“, které mají na pasivech většinový podíl a “Cizí zdroje celkem.“

Nejvyšší procentní a celkové změny dosáhly v roce 2017, kdy změna činila 5 391 000 Kč (35,17 %). Jednotlivé hlavní položky pasiv měly vývojovou tendenci trochu jinou.

Vlastní zdroje celkem jsou tvořeny celkovým jměním organizace, kde jsou zahrnuty položky vlastního jmění a fondů, které představují přijaté dary a výsledků hospodaření celkem tvořený účtem výsledků hospodaření a nerozděleného zisku z minulých let. Po celé sledované období se zvyšovaly, ale rozdíly mezi jednotlivými roky se začaly postupně snižovat. Vlastní zdroje celkem se zvyšovaly po celé období a změny se postupně snižovaly. V roce 2017 změna činila 20,78 % 2 873 000 Kč oproti předešlému roku a v roce 2021 už byla jen 5,53 % 1 437 000 Kč. Nejvyšší změna byla v roce 2018 o 3 915 000 Kč. V tento rok došlo k navýšení fondů, ty představují dary, které jsou neúčelově vázány a nejvýznamnějšími dárci byly v tento rok nadace Blízko sobě, Lesy České republiky, s.p. a nadace Jistota Komerční banky, a.s., dále byl v tento rok největší výsledek hospodaření

za sledované období, výnosy převyšovaly náklady o 2 006 000 Kč a také se stále navyšoval nerozdělený zisk z minulých let, protože organizace za sledované období vykazovala pouze zisk.

Cizí zdroje celkem jsou rozděleny na dlouhodobé, krátkodobé závazky celkem a jiná pasiva. V roce 2017 měly cizí zdroje hodnotu 4 022 000 Kč, rostly do roku 2019, do výše 4 685 000 Kč a poté do konce sledovaného období klesaly, v roce 2021 byla jejich hodnota 3 695 000 Kč. Změny cizích zdrojů jsou tvořeny pouze krátkodobými závazky a jinými pasivy celkem, protože dlouhodobé závazky měly po celou dobu stejnou hodnotu 150 000 Kč a jsou tvořeny půjčkou od zakladatele organizace. Krátkodobé závazky představují závazky k dodavatelům, k zaměstnancům, k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění, přijaté zálohy atd. Jiná pasiva jsou výnosy a výdaje příštích období. Dlouhodobé závazky se nezměnily, za celé sledované období jejich hodnota činila 150 000 Kč. Je to půjčka od zakladatele organizace z dřívějších let, kdy NAUTIS ještě neměl mnoho finančních prostředků. Největší nárůst cizích zdrojů byl v roce 2017, oproti předešlému roku byla hodnota o 2 518 000 Kč (167,5 %), větší zde byly výrazně výnosy příštích období o skoro 2 000 000 Kč. Výnosy příštích období tvoří převážně zaplacené podnájemy za pronájem prostorů a úhrada od klientů před provedením služby. Následující rok 2018 se cizí majetek zvýšil 517 000 Kč (12,85 %). Výrazně se snížily závazky k zaměstnancům. V roce 2020 se hodnota cizích zdrojů snížila o 178 000 Kč (-3,80 %) a v roce 2021 o 812 000 Kč, největší podíl na tom mělo snížení výnosů příštích období.

Horizontální analýza nákladů a výnosů

Náklady

Tabulka č. 7: Horizontální analýza nákladů (v tis. Kč)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
NÁKLADY	3 733	9 701	8 784	24 065	8 431
I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	1 100	1 776	315	2 313	2 848
III. Osobní náklady celkem	2 419	6 821	9 081	21 191	6 081
IV. Daně a poplatky	24	-7	26	16	-28
V. Ostatní náklady	102	-68	42	155	-41
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	17	624	-296	153	195
VII. Poskytnuté příspěvky	-1	465	-48	-91	-326
VIII. Daň z příjmu	135	99	-336	328	-298

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Tabulka č. 8: Horizontální analýza nákladů (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
NÁKLADY	10,83	25,40	18,34	42,46	10,44
I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	9,80	14,48	9,16	16,12	17,10
III. Osobní náklady cekem	10,71	27,27	28,53	51,80	9,79
IV. Daně a poplatky	42,11	-8,64	35,14	16,00	-24,14
V. Ostatní náklady	34,00	-16,92	12,57	41,22	-7,72
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	10,90	360,69	-37,14	30,54	29,82
VII. Poskytnuté příspěvky	-3,57	1722,22	-9,76	-20,50	-92,35
VIII. Daň z příjmu	132,35	41,77	-100,00	x	-993,33

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-1021

V tabulkách č. 7 a 8 je vypočítána horizontální analýza nákladů v absolutních a relativních hodnotách. Je zde posuzován vývoj celkových nákladů a jejich jednotlivých položek.

Náklady rostou po celé sledované období. V roce 2017 činily 38 193 000 Kč a v roce 2021 89 174 000 Kč. NAUTIS se po celé sledované období rozrůstal, otevíral nové služby, navyšovala se kapacita klientů a s tím také rostou náklady. Nejmenší rozdíl je zaznamenán v roce 2017, kdy činil 3 733 000 Kč (10,83 %). Největší rozdíl je zaznamenám v roce 2020, měl hodnotou 24 065 000 Kč (42,46 %). Ostatní roky se rozdíl pohyboval kolem 8 milionů Kč a 9 milionů Kč. Náklady tvoří spotřebované nákupy a nakupované služby, osobní náklady, daně a poplatky ostatní náklady, odpisy majetku, prodaný majetek, poskytnuté členské příspěvky a daň z příjmu. Po celou dobu jsou největší rozdíly v osobních nákladech, které představují mzdové náklady a náklady na zákonné sociální pojištění. Hlavní příčinou vysokého rozdílu nákladů v roce 2020 je nárůst mzdových nákladů o 21 191 000 Kč (51,80 %), protože se zvýšil počet zaměstnanců na DPP a HPP. V říjnu 2019 se spustil pilotní projekt “Podpora samostatného bydlení“, který se snaží pomoci lidem s autismem na území hlavního města Prahy se osamostatnit a mít vlastní bydlení. Na začátku měl pouze 3 klienty, ale projekt byl úspěšný a jeho kapacita se postupně zvětšovala, nyní má kapacitu 16 klientů.

Dále v únoru 2020 proběhlo otevření služby osobní asistence v Hradci Králové. Otevření těchto dvou služeb znamenalo přijetí nových zaměstnanců, a tedy zvýšení mzdových nákladů.

Výraznější změny byly také zaznamenány u položky nákupy a nakupované služby, které se po celou dobu zvyšovaly. Pohybovaly od 11 154 000 Kč do 19 506 000 Kč. Největší rozdíly byly zaznamenány v posledních dvou letech. V roce 2020 se zvýšily o 2 313 000 Kč (16,12 %) a v roce 2021 o 2 848 000 Kč (17,10 %). Zahrnují položky spotřeby materiálu a energie, ostatní služby (nájemné, mobilní tarify, internet, audit atd.), náklady na opravy a udržování, reprezentaci a cestovné. Hlavní rozdíly položky nákupů a nakupovaných služeb jsou tvořeny ostatními náklady zahrnující nájemné a náklady na spotřebu energií. NAUTIS nemá ve vlastnictví žádné nemovitosti a všechny využívané prostory si pronajímá. Výrazná zvýšení u těchto dvou nákladů jsou zaznamenána v roce 2020 a 2021 po otevření zmiňovaných služeb osobní asistence v Hradci Králové a chráněného bydlení v Praze, v roce 2021 došlo také k otevření nových domácností v rámci odlehčovací služby, která poskytuje pobyty pro klienty na kratší časové období. V roce 2020 byl nárůst ostatních služeb o 1 531 000 Kč a spotřeby energií o 658 000 Kč v následujícím roce byly rozdíly podobné. Další položky nákladů daně a poplatky; ostatní náklady, kterými jsou kurzové ztráty, odpis neodbytné pohledávky atd.; odpisy hmotného majetku (vlastněných automobilů a výpočetní techniky), prodaný majetek, poskytnuté příspěvky a daň z příjmu nepřekročily za celé sledované období 850 000 Kč.

Výnosy

Tabulka č. 9: Horizontální analýza výnosů (v tis. Kč)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
VÝNOSY	4 310	10 370	6 787	25 722	7 294
I. Provozní dotace	2 489	9 464	6 674	21 044	6 633
II. Přijaté příspěvky	53	-16	-37	123	-29
III. Tržby za vlastní výkony a zboží	304	1 011	1 008	2 239	2 073
IV. Ostatní výnosy	1 009	-60	-438	2 322	-1 383
V. Tržby z prodeje majetku	0	426	-420	-6	0

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Tabulka č. 10: Horizontální analýza výnosů (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
VÝNOSY	12,24	26,23	13,60	45,38	8,85
I. Provozní dotace	7,07	38,18	19,48	51,42	10,70
II. Přijaté příspěvky	x	-30,19	-100,00	x	-23,58
III. Tržby za vlastní výkony a zboží	2,77	8,97	8,21	16,85	13,35
IV. Ostatní výnosy	51,74	-2,03	-15,11	94,35	-28,91
V. Tržby z prodeje majetku	x	x	-98,59	-1,41	x

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

V tabulkách č. 9 a 10 jsou zobrazeny hodnoty horizontální analýzy celkových výnosů a jejich hlavních složek. Je zde sledován jejich vývoj a změny mezi jednotlivými roky. Jsou tvořeny provozními dotacemi, přijatými příspěvky, tržbami za vlastní výkony, ostatními výnosy a tržbami z prodeje majetku.

Výnosy po celé sledované období stoupají, ale velikost rozdílů mezi jednotlivými roky je proměnlivá. Stejně jako u nákladů. Také, jak již bylo zmíněno výše u horizontální analýzy nákladů, že se firma rozrůstala, tak se také díky tomu zvyšovaly výnosy, které byly po celé sledované období vyšší než náklady, organizace tedy po celou dobu vykazovala kladný hospodářský výsledek. Nejnižší změna je zaznamenána v prvním roce sledovaného období 3 968 000 Kč (11,30 %). Výrazná změna byla zaznamenána v roce 2020 stejně jako u nákladů a činila 25 722 000 Kč (45,38 %). Důvodem bylo zavedení nových služeb podpora samostatného bydlení v Praze v roce 2019 a osobní asistence v Hradci Králové v roce 2020. V ostatních letech se změny oproti předešlým rokům pohybovala do 11 mil. korun. Hlavní podíl na největším rozdílu u výnosů v roce 2020 mají provozní dotace, které se zvýšily o 21 044 000 Kč, procentní nárůst činil 51,42 %. Jednalo o navýšení provozních dotací od MPSV na program B, který představuje sociální služby poskytované celorepublikově a poté dotace od hlavního města Prahy a Královehradeckého kraje, kvůli zmiňovaným zavedeným službám osobní asistence a samostatného bydlení. Provozní dotace měly také výraznější nárůst v roce 2018 o 26,13 % a zbylé roky se pohybovaly přibližně kolem 10 %. Výraznější rozdíly byly také zaznamenány u tržeb z vlastních výkonů. Největší nárůst měly v roce 2020 o 2 239 000 Kč (16,85 %) a v roce 2021 o 2 073 000 Kč (13,35 %), podíl na tom

má zavedení nových služeb. Výraznější změny jsou zaznamenány ještě u ostatních výnosů, u kterých se jedná především o zúčtování fondů, tedy čerpání darů, ty byly čerpány nejvíce v roce 2020, kdy byl zaznamenán nárůst ostatních výnosů o 2 322 000 Kč. Tržby z prodeje majetku jsou zaznamenány pouze v roce 2018, kdy byl prodán osobní automobil za 425 000 Kč a roce 2020 byl prodán materiál za 6 000 Kč zaznamenávající nárůst. Poslední položka přijaté příspěvky netvoří velké rozdíly.

4.2.2 Vertikální analýza

Vertikální analýza ukazuje procentuální podíl jednotlivých položek aktiv, pasiv, nákladů a výnosů na jejich celkových hodnotách.

Vertikální analýza aktiv a pasiv

Aktiva

Tabulka č. 11: Vertikální analýza aktiv (v tis. Kč, v %)

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	V tis Kč	V %	V tis Kč	V %	V tis Kč	V %	V tis Kč	V %	V tis Kč	V %
AKTIVA	20721	100,00	25153	100,00	28692	100,00	30510	100,00	31135	100,00
A. Dlouhodobý majetek celkem	1384	6,68	3416	13,58	2652	9,24	3614	11,85	4072	13,08
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	1026	4,95	3084	12,26	3138	10,94	4428	14,51	5180	16,64
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	1174	5,67	1520	6,04	1203	4,19	1529	5,01	2084	6,69
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-816	-3,94	-1188	-4,72	-1689	-5,89	-2343	-7,68	-3192	-10,25
B. Krátkodobý majetek celkem	19337	93,32	21737	86,42	26040	90,76	26896	88,15	27063	86,92
II. Pohledávky celkem	2178	10,51	2893	11,50	3560	12,41	2836	9,30	2407	7,73
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	16657	80,39	18110	72,00	21998	76,67	23432	76,80	23859	76,63
IV. Jiná aktiva celkem	502	2,42	734	2,92	482	1,68	628	2,06	797	2,56

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

V tabulce č. 11 je znázorněna vertikální analýza aktiv za sledované období 2017-2018. Aktiva se skládají z dlouhodobého a krátkodobého majetku. Hodnoty aktiv se za sledované období pohybovaly od 20 721 000 Kč do 31 135 000 Kč a každý rok se jejich celková hodnota zvyšovala. Jak již bylo zmíněno u horizontální analýzy. Podíl na celkových aktivech měly krátkodobý a dlouhodobý majetek poměrně stabilní, ale podíl krátkodobého majetku byl mnohem větší. Krátkodobý majetek tvořil po celou dobu 85 % až 93 %. Dlouhodobý majetek se pohyboval pouze mezi 6 % až 14 %.

Dlouhodobý majetek měl nejnížší podíl v roce 2017, kdy činil 6,68 % a v roce 2018 byl zaznamenán nejvyšší podíl na celkových aktivech 13,58 %, i když v roce 2018 byla hodnota dlouhodobého majetku třetí nejnížší. Navýšení v roce 2018 bylo kvůli zvýšení dlouhodobého hmotného majetku, v tomto roce byly pořízeny 4 osobní automobily. V roce 2019 je podíl dlouhodobého majetku zase nižší, a klesl na druhou nejnížší hodnotu 9,24 %, důvodem toho je snížení dlouhodobého finančního majetku a zvýšení oprávek (jedná se o odpisy vozidel). Potom už podíl dlouhodobého majetku jenom stoupal. V roce 2020 byl pořízen další automobil a jeden byl také darován od firmy Škoda Auto a v roce 2021 se také výrazněji zvýšil dlouhodobý finanční majetek. Nejvýraznější podíl na dlouhodobém majetku má dlouhodobý hmotný majetek. Jeho nejnížší podíl je v roce 2017 tvořil pouze 4,95 %. Zbylé roky sledovaného období jeho procentní podíl nešel pod 10 % a největší byl v roce 2021, kdy činil 16,64 %. Procentní podíl další položky, která je dlouhodobý finanční majetek se pohyboval mezi 4 % až 7 %. Poslední složkou celkového dlouhodobého majetku jsou oprávkami, které snižují hodnotu dlouhodobého majetku a jejich procentní podíl se po celou dobu zvyšoval od 3,94 % do 10,25 %, protože dlouhodobý hmotný majetek převážně po celé sledované období přibýval a tvoří ho osobní automobily a výpočetní technika.

Krátkodobý majetek celkem se po celé sledované období zvyšoval, jeho nejnížší hodnota byla v roce 2017 a činila 19 337 000 Kč, ale v tento rok měl nejvyšší podíl na celkových aktivech 93,32 %. Nejnížší podíl krátkodobého majetku celkem 86,42 % byl zaznamenán v následujícím roce 2018, i když celkové hodnoty byly vyšší, tak v tento rok byl vyšší podíl dlouhodobého majetku, kvůli výraznému navýšení celkového dlouhodobého majetku o nákup automobilů. Nejvyšší podíl na celkových aktivech tvoří krátkodobý finanční majetek obsahující peněžní prostředky v pokladně a na bankovním účtu a procentní rozdíl na celkových aktivech oproti jiným položkám je velmi výrazný, jak je možné vidět v tabulce č. 11. Největší jeho podíl byl v roce 2017 a byl 80,39 %. Organizace měla v tu dobu málo dlouhodobého hmotného majetku a finanční prostředky byly mnohem vyšší.

Nejmenší podíl finančního majetku byl v roce 2018, kdy činil 72 %, v tento rok se výrazněji zvýšil dlouhodobý hmotný majetek, protože došlo k nákupu 4 automobilů. Druhý největší podíl na celkovém krátkodobém majetku mají pohledávky, které obsahují pohledávky za odběratele, poskytnuté provozní zálohy atd. jejich nejnižší hodnota 7,73 % byla v roce 2021 a největší v roce 2019 a činila 12,41 %, do roku 2019 nebyla organizace příliš důsledná ve vymáhání svých nezaplacených služeb od klientů. Poslední složka jiná aktiva mají podíl na celkových aktivech pouze do 3 %, je to nejnižší položka celých aktiv.

Pasiva

Tabulka č. 12: Vertikální analýza pasiv (v tis. Kč., v %)

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %
PASIVA	20721	100,00	25153	100,00	28692	100,00	30510	100,00	31 135	100,00
A. Vlastní zdroje celkem	16699	80,59	20614	81,95	24007	83,67	26003	85,23	27440	88,13
I. Jmění celkem	8126	39,22	10036	39,90	13420	46,77	13750	45,07	14657	47,08
II. Výsledek hospodaření celkem	8573	41,37	10578	42,05	10587	36,90	12253	40,16	12783	41,06
B. Cizí zdroje celkem	4022	19,41	4539	18,05	4685	16,33	4507	14,77	3695	11,87
II. Dlouhodobé závazky celkem	150	0,72	150	0,60	150	0,52	150	0,49	150	0,48
III. Krátkodobé závazky celkem	1475	7,12	1240	4,93	1985	6,92	2285	7,49	2017	6,48
IV. Jiná pasiva celkem	2397	11,57	3149	12,52	2550	8,89	2072	6,79	1528	4,91

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

V tabulce č. 12 je vypočítána vertikální analýza pasiv za sledované období. Pasiva stejně jako aktiva se po celou sledovanou dobu zvyšovala. Nejnižší hodnota byla v roce 2017 20 721 000 Kč a nejvyšší byla 31 135 000 Kč v roce 2021. Větší podíl na celkových

pasivech měly vlastní zdroje celkem než celkové cizí zdroje, jejich podíl byl od přibližně 80 % do 90 %. Podíl vlastních zdrojů se po celou dobu zvyšoval a u cizích zdrojů klesal.

Vlastní zdroje celkem se skládají z celkového jmění, obsahující vlastní jmění (kapitál) a fondy (dary). Další položkou vlastních zdrojů je výsledek hospodaření, který obsahuje hodnotu zisku a nerozdělený zisk z minulých let. Obě tyto položky měly po celou dobu podobné podíly na celkových pasivech. Jmění celkem se po celou dobu zvyšovalo a stejně tak i jeho podíl na celkových pasivech, nejnižší hodnota podílu byla 39,22 % v roce 2017, nejvyšší 47,08 % v roce 2021. Po celé sledované období se navyšovaly přijaté dary. V posledních třech letech se také navýšilo vlastní jmění o investiční dotace. Položka celkových výsledků hospodaření, obsahující výsledek hospodaření a nerozdělený zisk z minulých let se také zvyšovala po celou dobu sledování, ale jeho podíly měly jinou vývojovou tendenci. U nejvyšší hodnoty položky celkového výsledku hospodaření 12 783 000 Kč byl druhý nejnižší poměr na celkových pasivech 41,06 %. Nejnižší podíl na pasivech byl v roce 2019 36,90 %, kdy měla organizace nejvyrovnanější náklady a výnosy, tedy nejmenší hospodářský výsledek. V roce 2018 byl podíl nejvyšší 42,05 % a měl vyšší podíl než celkové jmění, v tento rok byl největší výsledek hospodaření.

Hodnoty cizích zdrojů se zvyšovaly od roku 2017 do roku 2019. Poté začaly klesat, je to z důvodu snižování položky jiných aktiv celkem, která obsahuje výdaje a výnosy příštích období. Nejnižší podíl v rámci cizích zdrojů mají dlouhodobé závazky, ty po celou dobu nepřekročily 1 % a po celou dobu mají hodnotu 150 000 Kč, tvoří je půjčka od zakladatele. Krátkodobé závazky (obsahují závazky k dodavatelům, k zaměstnancům, přijaté zálohy, ostatní závazky atd.) se po celou dobu zvyšovaly a jejich poměr k celkovým pasivům se mimo rok 2018 pohyboval kolem 7 %. V roce 2018 činil 4,93 %, protože se oproti minulému roku krátkodobé závazky snížily a byla nejnižší hodnota krátkodobých závazků, snížily se závazky k zaměstnancům a hodnota činila 1 240 000 Kč. Nejvyšší hodnota byla v roce 2020 2 885 000 Kč a v tento rok byl také u krátkodobých závazků největší poměr na celkových pasivech 7,49 %, protože organizace musela vrátit nevyčerpanou provozní dotaci od samosprávného celku. Jiná pasiva, představující výdaje a výnosy příští období, vzrostla pouze v roce 2018, kdy jejich hodnota byla 3 149 000 Kč, také měly největší podíl na pasivech za sledované období 12,52 %. Nejnižší hodnota jiných pasiv byla v roce 2021 1 528 000 Kč a poměr byl 4,91 %, kvůli nejnižší hodnotě výnosů příštích období za sledovanou dobu.

Vertikální analýza nákladů a výnosů

Náklady

Tabulka č. 13: Vertikální analýza nákladů 2017-2021 (v tis. Kč., v %)

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %	V tis. Kč	V %
NÁKLADY	38 193	100,00	47 894	100,00	56 678	100,00	80 743	100,00	89 174	100,00
Spotřebované nákupy a nakupované služby	12 263	32,11	14 030	29,29	14 345	25,31	16 658	20,63	19 506	21,87
Osobní náklady celkem	25 010	65,48	31 831	66,46	40 912	72,18	62 103	76,91	68 184	76,46
Daně a poplatky	81	0,21	74	0,15	100	0,18	116	0,14	88	0,10
Ostatní náklady	402	1,05	334	0,70	376	0,66	531	0,66	490	0,55
Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	173	0,45	797	1,66	501	0,88	654	0,81	849	0,95
Poskytnuté příspěvky	27	0,07	492	1,03	444	0,78	353	0,44	27	0,03
Daň z příjmu	237	0,62	336	0,70	x	x	328	0,41	30	0,03

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2016-2021

Vertikální analýza nákladů ukazuje poměr jednotlivých hlavních složek nákladů na celkových nákladech. Výpočty analýzy byly zaznamenány v následující tabulce č. 13

Největší podíl na celkových nákladech mají osobní náklady, které se skládají z mzdových nákladů a odvodů zákonného sociálního pojištění, zároveň také po celou dobu zbylé náklady velmi převyšovaly, zejména nejvýraznější náklady jsou na mzdy. Podíl na nákladech se zvyšoval také skoro po celé sledované období, mimo poslední rok, kdy byl podíl o necelé 0,5 % nižší. Podíl byl také poměrně stabilní, pohyboval se mezi 65,5 % a 76,5 %. Nejvyšší podíl byl tedy v roce 2020, kdy byl největší nárůst zaměstnanců, kvůli

nově otevřeným službám osobní asistence v Hradci Králové a podpory samostatného bydlení v Praze.

Druhý největší podíl na nákladech mají spotřebované nákupy a nakupované služby, pohyboval se mezi 20 % až 32 % a také tady nebyly žádné výrazné rozdíly mezi roky. Hodnoty těchto nákladů se zvyšovaly po celou dobu a pohybovaly se od 8 mil. Kč do 13 mil. Kč, ale jejich podíl na nákladech klesal, důvodem toho je, že mzdové náklady se zvyšovaly mnohem výrazněji. V těchto nákladech jsou zaznamenány spotřeby materiálu, energií, náklady na cestovné zaměstnanců, na reprezentaci a ostatní služby spojené s provozem organizace, které mají také největší podíl z těchto nákladů na celkových nákladech.

Podíly dalších položek nákladů se pohybují pouze kolem 1 %, ani jedna z nich za celé období nepřekročila hodnotu 1 mil. Kč. Jedná se o daně a poplatky; ostatní náklady (kde jsou pokuty, úroky, odpis nedobytné pohledávky, kurzové ztráty atd.); odpisy, prodaný majetek; poskytnuté příspěvky a daň z příjmu.

Výnosy

Tabulka č. 14: Vertikální analýza výnosů 2017-2021 (v tis. Kč, v %)

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	V tis Kč	%	V tis Kč	%	V tis Kč	%	V tis Kč	%	V tis Kč	%
VÝNOSY	39530	100,00	49900	100,00	56687	100,00	82409	100,00	89703	100,00
I. Provozní dotace	24791	62,71	34255	68,65	40929	72,20	61973	75,20	68606	76,48
II. Přijaté příspěvky	53	0,13	37	0,07	x	x	123	0,15	94	0,10
III. Tržby za vlastní výkony a zboží	11727	29,67	12283	24,62	13291	23,45	15530	18,85	17603	19,62
IV. Ostatní výnosy	2959	7,49	2899	5,81	2461	4,34	4783	5,80	3400	3,79
V. Tržby z prodeje majetku	x	x	426	0,85	6	0,01	x	x	x	x

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2016-2021

V tabulce č. 14 je vypočtena vertikální analýza výnosů. Největší podíl na celkových výnosech mají provozní dotace. Dotace jsou největším zdrojem financování NAUTIS. Provozní dotace se postupně zvyšovaly a zvyšoval se i jejich podíl. V roce 2017 činily

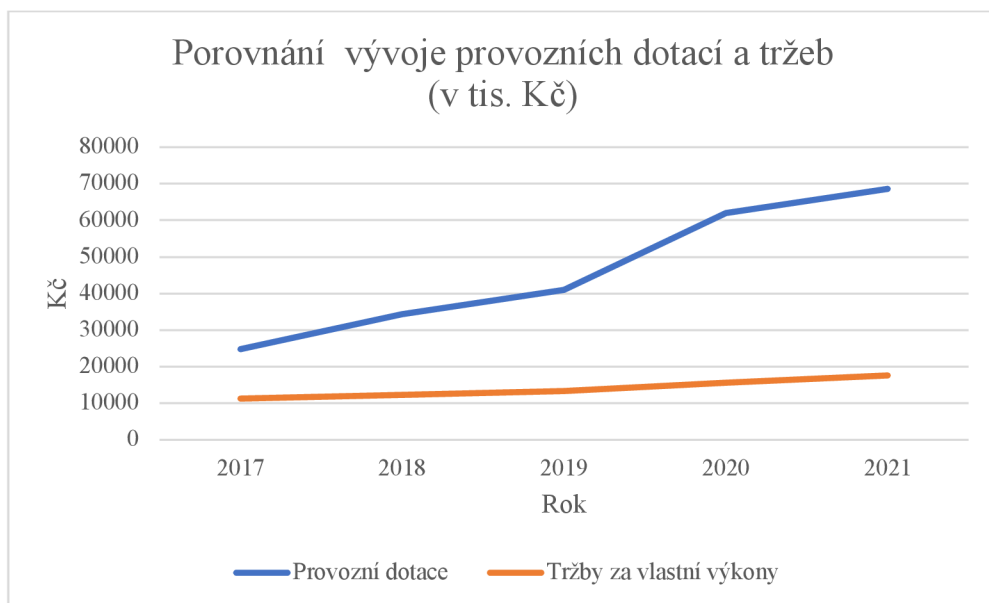
provozní dotace 24 791 000 Kč a jejich podíl na celkových dotacích byl 62,72 % a v roce 2021 měly hodnotu 68 606 000 Kč a podíl na celkových výnosech byl 76,48 %. Hodnota provozních dotací se za sledované období zvýšila hodně, ale poměr na výnosech se zvýšil o necelých 14 %.

Druhý největší podíl na výnosech mají tržby za vlastní výrobky, které se také zvyšovaly po celé sledované období. Jejich nejnižší hodnota byla v roce 2017, činila 11 727 000 Kč a podíl na výnosech byl 29,67 % a nejvyšší byly tržby za vlastní výrobky v posledním roce sledovaného období s hodnotou 17 603 000 Kč a jejich podíl byl 19,62 %. Podíl se tedy postupně snižoval, mimo posledního roku, kdy se zvýšil o necelé procento. Snižující se podíl tržeb za vlastní výrobky na celkových výnosech je z toho důvodu, že provozní dotace se zvyšovaly o mnohem větší částky a také jsou tržby za vlastní výrobky mnohem menší.

Další a poslední výraznější složkou výnosů jsou ostatní výnosy, obsahující výnosové úroky, kurzové zisky, zúčtování fondů (čerpání přijatých darů) atd. Jejich největší podíl byl v roce 2017 a činil 7,49 % a nejnižší byl v roce 2021 a činil 3,79 %.

Zbylé položky výdajů přijaté příspěvky a tržby z prodeje majetku netvořily za sledované roky ani jedno procento celkových výnosů. Přijaté příspěvky tvoří nejmenší zdroj financování organizace a v roce 2019 dokonce nebyly žádné. Tržby z prodeje majetku krátkodobého i dlouhodobého byly pouze v letech 2018 a 2019. V roce 2018 došlo k prodeji dlouhodobého majetku za 425 000 Kč, byl prodán osobní automobil a v roce 2019 se prodal materiál v hodnotě pouhých 6 000 Kč.

Graf č. 3: Porovnání provozních dotací a tržeb (v tis. Kč, v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2016-2021

Graf č. 3 ukazuje srovnání vývoje provozních dotací a tržeb za vlastní výkony. Jejich hodnoty se zvyšovaly po celé sledované období. Lze zde vidět, že dotace byly vždy o něco vyšší a také více stoupaly, ale hodnoty tržeb za vlastní výkony jsou také poměrně vysoké. Od roku 2019 se dotace začaly zvedat výrazně, bylo to kvůli zvýšení poskytnutých dotací od Ministerstva práce a sociálních věcí a od hlavního města Prahy na nově zavedenou službu, podpora samostatného bydlení v Praze. V roce 2020 byla založena služba osobní asistence v Hradci králové, tudíž se zvýšily dotace od Hradce Králové a výrazně se zvýšily také dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí a hlavního města Prahy. Zavedení těchto služeb mělo také zásluhu na zvyšování tržeb.

Analýza poměrovými ukazateli

Likvidita

Likvidita je poměrně významný ukazatel, značí, jak je organizace schopna přeměnit majetek na peníze. Celkově jsou tři druhy likvidity, jak již bylo zmíněno v teoretické části, ale zde jsou spočítány pouze dvě okamžitá a běžná likvidita. Pohotová likvidita spočítána není, protože organizace nevedla zásoby, tudíž by měla stejné hodnoty jako běžná.

Okamžitá likvidita

Tabulka č. 15: Okamžitá likvidita 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Krátkodobý finanční majetek celkem (v tis. Kč)	16657	18110	21998	23432	23859
Krátkodobé závazky celkem (v tis. Kč)	1475	1240	1985	2285	2017
Okamžitá likvidita	11,29	14,60	11,08	10,25	11,83

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 4: Okamžitá likvidita 2017-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Okamžitá likvidita ukazuje, jak je krátkodobý finanční majetek organizace schopný pokrýt její krátkodobé závazky. Byla vypočtena pomocí podílu krátkodobého finančního majetku (peněžní prostředky) a krátkodobých závazků (závazky za dodavatele, zaměstnanci, přijaté zálohy atd.) a její výsledky jsou vidět v tabulce č. 15. V grafu č. 4 je znázorněn její vývoj ve sledovaném období a je zde viditelný rozdíl mezi doporučenou hodnotou a vypočtenými hodnotami. Hodnoty jsou porovnávány s doporučenou hodnotou 0,2 z odborné publikace a neměly by být nižší než tato hodnota. Vypočtená okamžitá likvidita u organizace je mnohonásobně vyšší. Je to z důvodu toho, že se jedná o velkou neziskovou

organizaci s velkým příjmem a cílem neziskové organizace je shromažďovat peněžní prostředky, aby se mohly použít na pomoc druhým. Krátkodobý finanční majetek po celou dobu velmi převyšuje krátkodobé závazky, jak je možné vidět v tabulce č. 15 ve které jsou také vidět hodnoty a vývoj okamžité likvidity, který lze vidět v grafu č. 4. Nejvyšší hodnota likvidity je v roce 2018, v tento rok byly nejnižší krátkodobé závazky, činily 1 240 000 Kč a byl tu největší rozdíl mezi krátkodobými závazky a krátkodobým finančním majetkem, i když jeho hodnota byla druhá nejnižší za sledované období. Naopak nejnižší likvidita byla v roce 2020 její hodnota byla 10,25, kdy měly krátkodobé závazky nejvyšší hodnotu 2 285 000 Kč, ale i tak se příliš nelišila od ostatních hodnot likvidity ve zbylých letech, ve kterých se pohybovaly v rozmezí od 11 až 12.

Běžná likvidita

Tabulka č. 16: Běžná likvidita 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Krátkodobý majetek celkem (v tis. Kč)	19 337	21 737	26 040	26 896	27 063
Krátkodobé závazky celkem (v tis. Kč)	1 475	1 240	1 985	2 285	2 017
Běžná likvidita	13,11	17,53	13,12	11,77	13,42

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 5: Běžná likvidita 2017-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Běžná likvidita ukazuje krytí krátkodobých závazků celými krátkodobými aktivy. Je vyjádřena podílem celkového krátkodobého majetku a celkových krátkodobých závazků. V tabulce č. 16 jsou ukázány její vstupní položky a vypočtená hodnota. Stejně jako u okamžité likvidity jsou hodnoty běžné likvidity mnohem větší než doporučená hodnota z odborné publikace, která je v rozmezí 1,5 až 2,5, jak můžeme vidět v grafu č. 5 a v tabulce č. 16, kde jsou zobrazeny její hodnoty. Vývoj hodnot, jak lze vidět v grafu č. 5, je stejný jako u okamžité likvidity, protože krátkodobý finanční majetek má z položek celkového krátkodobého majetku největší hodnotu po celé sledované období, a tedy ten celkový se vyvíjí velmi podobně jako finanční. Největší likvidita byla opět v roce 2018, činila 17,53, kdy byly nejnižší krátkodobé závazky. Výrazně převyšuje ostatní hodnoty a nejnižší také byla v roce 2020, kdy byly největší krátkodobé závazky a její hodnota byla 11,77. V ostatních letech se hodnota pohybovala kolem 13. Výrazné převýšení hodnoty v roce 2018 je způsobeno tím, že v roce 2017 byl menší krátkodobý majetek, který činil 19 337 000 Kč a větší krátkodobé závazky s hodnotou 1 475 000 Kč. Poté v roce 2019 byl krátkodobý majetek 26 040 000 Kč, to je výrazně vyšší hodnota, než v roce 2017 a krátkodobé závazky také měly vyšší hodnotu oproti roku 2017, která byla 1 985 000 Kč.

Financování

Jak již bylo zmíněno výše, ukazatel financování říká, jak moc organizace využívá vlastní a cizí zdroje financování. Jsou tu vypočítány dva ukazatele financování zadluženost a míra finanční nezávislosti.

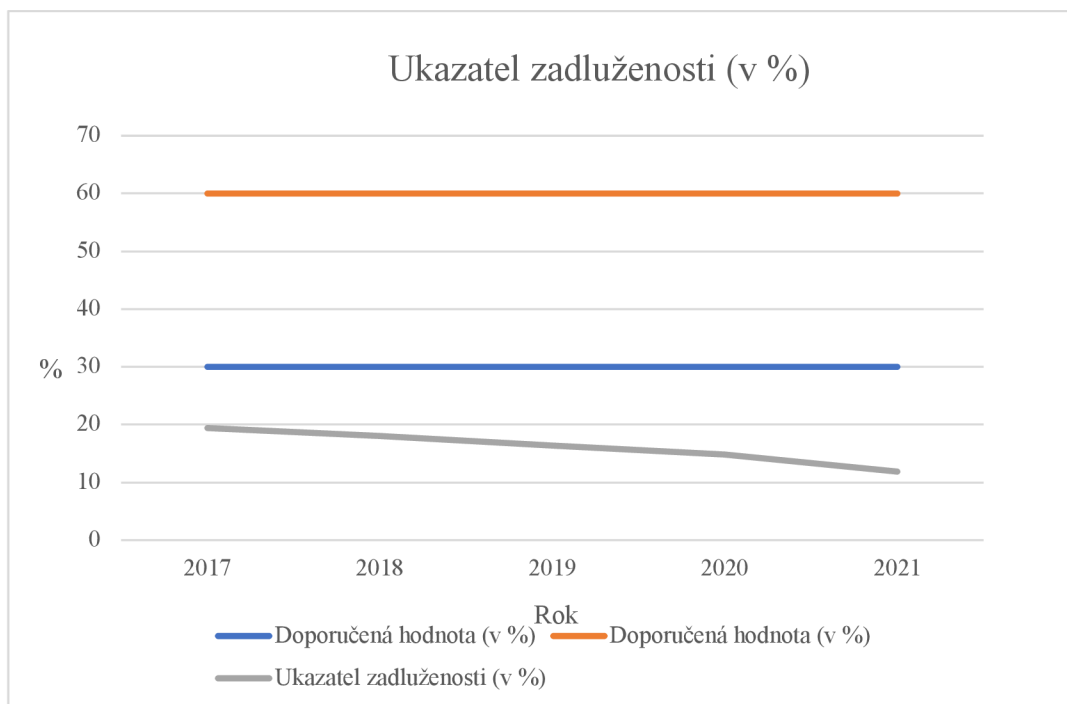
Zadluženost

Tabulka č. 17: Ukazatel zadluženosti 2017-2021 (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Cizí zdroje (v tis. Kč)	4 022	4 539	4 685	4 507	3 695
Aktiva celkem (v tis. Kč)	20 721	25 153	28 692	30 510	31 135
Ukazatel zadluženosti (v %)	19,41	18,05	16,33	14,77	11,87

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 6: Ukazatel zadluženosti 2017-2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Tento ukazatel značí, jaký podíl mají cizí zdroje (obsahují dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky k dodavatelům, zaměstnancům, k zaměstnancům, institucím sociálního zabezpečení atd.) na celkových zdrojích organizace. Vyjádří se poměrem cizích zdrojů

a celkových aktiv a uvádí se v procentech. V tabulce č. 17 lze vypočtené hodnoty vidět a v grafu č. 6 je viditelný vývoj zadluženosti a také, porovnání s doporučenými hodnotami. V odborné literatuře je uváděno více doporučených hodnot zadluženosti. Knápková, Pavelková, Šteker (2013) např. uvádí hodnotu od 30 % do 60 % a s touto hodnotou byly výsledné hodnoty za jednotlivá období porovnávány.

Každý rok za sledované období je ukazatel zadluženosti mnohem menší než doporučená hodnota, to značí, že organizace nemá velké závazky a je schopna splácet většinu závazků včas a využívá spíše aktivní zdroje financování. Nejvyšší míra zadluženosti byla v prvním roce sledovaného období, činila 19,41 % a potom postupně klesala, jak lze vidět v tabulce č. 17 a v následujícím grafu. V roce 2017 měla organizace nejnižší aktiva, která se potom postupně výrazně zvyšovala, na začátku sledovaného období činila 20 721 000 Kč a poslední rok činila 31 135 000 Kč, to bylo způsobeno hlavně zvyšujícím se krátkodobým finančním majetkem. Aktiva se měnila o výraznější hodnoty než cizí zdroje, ta měla kolísavou tendenci a změny mezi jednotlivými roky se pohybovaly od 3,5 milionů Kč do 4,7 milionů Kč. Cizí zdroje se zvyšovaly do roku 2019 a pouze o pár set tisíc korun, a poté začaly klesat.

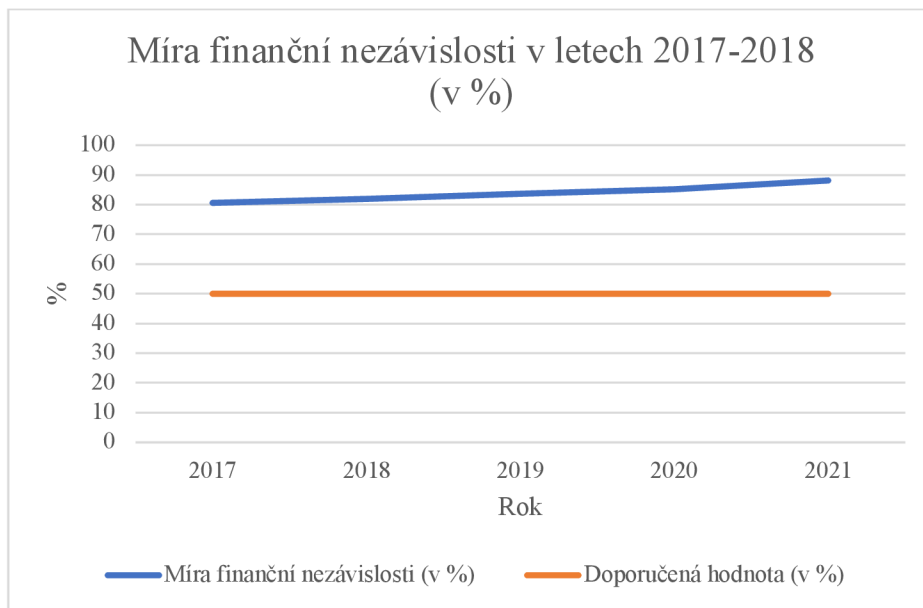
Míra finanční nezávislosti

Tabulka č. 18: Ukazatel míry finanční nezávislosti 2017-2021 (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Vlastní zdroje celkem (v tis. Kč)	16 699	20 614	24 007	26 003	27 440
Aktiva celkem (v tis. Kč)	20 721	25 153	28 692	30 510	31 135
Míra finanční nezávislosti (v %)	80,59	81,95	83,67	85,23	88,13

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 7: Míra finanční nezávislosti 2017-2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Míra finanční nezávislosti značí schopnost organizace financovat svůj chod ze svých vlastních zdrojů. V tabulce č. 18 lze vidět její hodnoty za sledované období. Tento ukazatel by podle odborné publikace od autorky Kraftové (2002) měl mít hodnotu min. 50 %. Vypočtené hodnoty jsou uvedeny v tabulce č 18. Doporučenou hodnotu organizace překročila v každém roce sledovaného období, jak je vidět v grafu č. 7. Znamená to tedy, že NAUTIS má poměrně stabilní financování z vlastních zdrojů. Vypočtený ukazatel se každý rok zvětšuje. Nejmenší byl v roce 2017 80,59 % a největší v posledním roce kdy činil 88,13 %. V grafu č. 7 je ukázán její vývoj, Celková aktiva a vlastní zdroje po celou dobu stoupají, ale aktiva rostou výrazněji.

Ukazatele aktivity

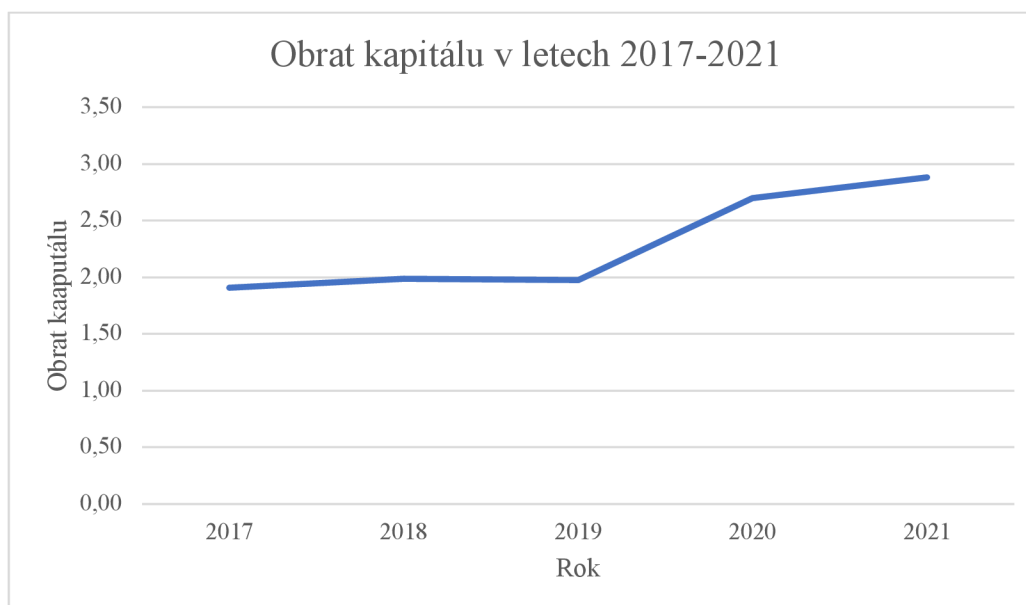
Obrat kapitálu

Tabulka č. 19: Obrat kapitálu 2017-2018

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Celkové výnosy (v tis. Kč)	39 530	49 900	56 687	82 409	89 703
Celková pasiva (v tis. Kč)	20 721	25 153	28 692	30 510	31 135
Obrat kapitálu	1,91	1,98	1,98	2,7	2,88

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 8: Vývoj obratu kapitálu 2017-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Obrat kapitálu značí kolikrát se vrátí vložený kapitál, který byl vložen do provozu organizace. V odborných publikacích autoři uvádí, že organizace se mají pokusit tento ukazatel maximalizovat. Ukazatel byl vypočítán podělením výnosů a celkových pasiv. Výnosy zde byly vybrány na místo tržeb, protože organizace má vlastní tržby za vlastní výkony, ale její činnosti je nejvíce financovaná z dotací. Ukazatel obratu kapitálu je stejný jako ukazatel obratu aktiv.

V tabulce č. 19 jsou zaznamenány hodnoty celkových výnosů a pasiv a z nich vypočtené hodnoty ukazatele. Je zde možné vidět, že po celé sledované období se vložený

kapitál alespoň jednou vrátil. Celkové výnosy i pasiva po celé období rostly, výnosy se ale zvyšovaly o něco výrazněji, a tak hodnota ukazatele obratu kapitálu skoro po celou dobu stoupala. V roce 2017 byla hodnota nejnižší, činila 1,91 a tedy v tento rok byl nejnižší rozdíl mezi výnosy a pasivy. Další dva roky je v tabulce č. 19 zaznamenána stejná hodnota, hodnoty jsou však zaokrouhleny na dvě desetinná místa a ve skutečnosti byla hodnota v roce 2019 o něco menší, ale je to zanedbatelný rozdíl. Výrazný posun byl zaznamenán v roce 2020, kdy hodnota ukazatele byla 2,7, to lze přehledně vidět v grafu č. 8. Důvodem výraznějšího zvýšení výnosů v tento rok, jak bylo zmíněno výše v kapitole o horizontální analýze výnosů, byly naplno spuštěny nové služby (osobní asistence v Hradci Králové a podpora samostatného bydlení v Praze). V roce 2021 byla hodnota nejvyšší, ale oproti předešlému roku došlo pouze k drobnému navýšení, hodnota ukazatele byla 2,88.

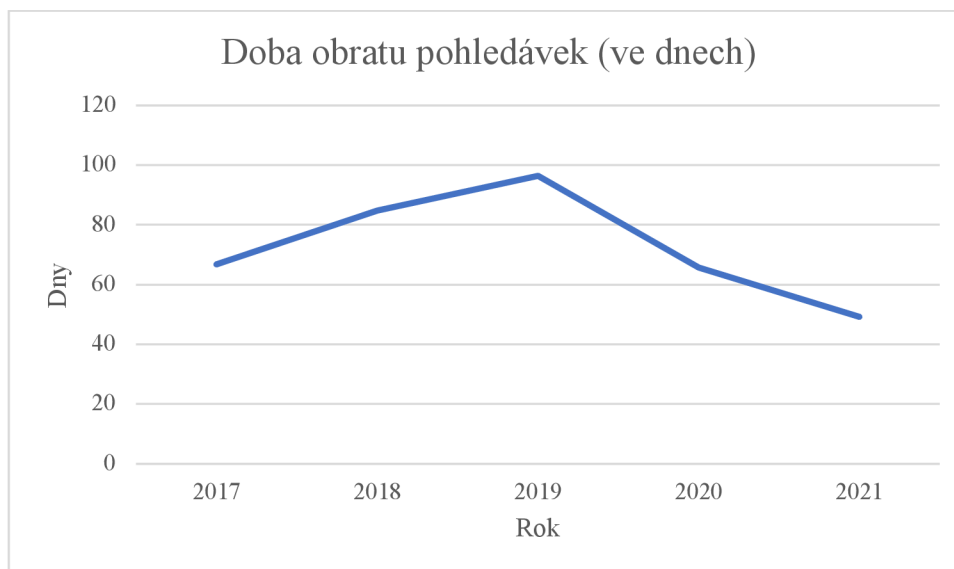
Doba obratu pohledávek

Tabulka č. 20: Doba obratu pohledávek 2017-2021 (ve dnech)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Pohledávky (v tis. Kč)	2 178	2 893	3 560	2 836	2 407
Roční tržba (v tis. Kč.)	11 727	12 283	13 291	15 530	17 603
Doba obratu pohledávek (ve dnech)	66,86	84,79	96,43	65,74	49,23

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 9: Doba obratu pohledávek 2017-2021 (ve dnech)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Doba obratu pohledávek (za odběratele, zaměstnance, nároky na dotace od státního rozpočtu, za instituci sociálního zabezpečení atd.) značí, jak dlouho trvá odběratelům zaplatit za poskytované statky a služby. Vypočítá se tedy podělením pohledávek ročními tržbami a poté se to vynásobí 360.

Doba obratu je po celé sledované období poměrně vysoká, její hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 20 a vývoj lze vidět v grafu č. 9. V prvním roce sledovaného období byla doba obratu 66,86 dní, jak lze vidět v tabulce č. 20, a byla to jedna z nižších hodnot. V tomto roce byly nejnižší pohledávky za sledované období, činily 2 178 000 Kč. Poté tento ukazatel začal stoupat a v roce 2019 byla jeho největší hodnota 96,43 dní, kdy byly nejvyšší zaznamenané pohledávky za sledované období, poté začala hodnota postupně klesat a stejně tak doba obratu pohledávek. Mezi posledními třemi roky můžeme vidět v tabulce č. 20 značný rozdíl. Důvodem toho je, že organizace do roku 2019 příliš nedbala na vymáhání svých pohledávek, nechávala klientům více času na zaplacení, ale v roce 2020 se to změnilo z důvodu lepšího hospodaření organizace. Organizace vydává faktury odběratelům, tedy klientům s dobou splatnosti 30 dní a tomu byla nejbližší průměrná doba obratu v posledním roce. Poslední rok tedy byla hodnota nejnižší 49,23 dní, byla také druhá nejnižší hodnota pohledávek 2 407 000 Kč a nejvyšší hodnota tržeb 17 603 000 Kč.

Doba obrat závazků

Tabulka č. 21: Doba obratu závazků 2017-2021 (ve dnech)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Závazky celkem (v tis. Kč)	1 475	1 240	1 985	2 285	2 017
Roční tržba (v tis. Kč)	11 727	12 283	13 291	15 530	17 603
Doba obratu závazků (ve dnech)	45,28	36,34	53,77	52,97	41,25

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 10: Doba obratu závazků 2017-2021 (ve dnech)

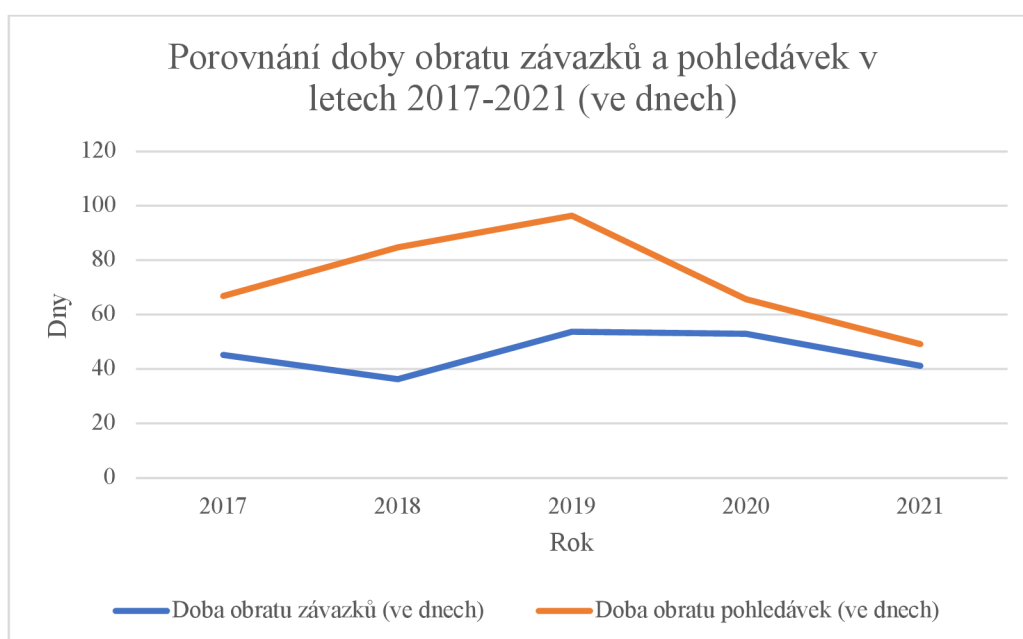
Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Doba obratu závazků (obsahující závazky k dodavatelům, zaměstnancům, ke státnímu rozpočtu, k rozpočtu samosprávných celků atd.) neukazuje za kolik dní v průměru je organizace schopna zaplatit své závazky. Je vypočítána podělením celkových závazků roční tržbou. Vypočtené hodnoty jsou v tabulce č. 21 a vývoj doby obratu závazků je znázorněn ve grafu č. 10, který je poměrně kolísavý. Nejnižší doba je zaznamenána v roce 2018, kdy byla 36,34 dní, v tento rok jsou zaznamenány nejmenší závazky 1 240 000 Kč a roční tržba je skoro desetkrát větší činila 12 283 000 Kč. Následující rok 2019 je hned ale doba obratu nejvyšší 53,77 dní. Organizace měla v tento rok velký závazek ze vztahu k rozpočtu orgánů

územních samosprávných celků, protože nedokázala vyčerpat celou dotaci a musela jí vracet a navýšení tržeb nebylo příliš velké, jak lze vidět v tabulce č. 21. Další rok 2020 byla doba obratu podobná, činila 52,97 dní. Vzrostly jak závazky, tak i roční tržba, ale ta vzrostla výrazněji, proto je doba obratu o něco menší. Jak již bylo zmíněno, tak v roce 2020 byly spuštěny nové služby, a to znamenalo zvýšení tržeb. V posledním roce je doba obratu nejnižší, jsou zde nejvyšší tržby, které činily 17 603 000 Kč a nejnižší závazky, které byly 2 017 000 Kč za snížení aktiv může úhrada závazků ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků, který byly předchozí dva roky a také snížení výnosů příštích období.

Graf č. 11 – Porovnání doby obratu závazků a pohledávek v letech 2017-2021 (ve dnech)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 11 ukazuje porovnání doby obratu pohledávek a závazků za sledované období. Doba splatnosti pohledávek je po celé sledované období delší než doba splatnosti závazků, tedy organizace nejdříve splácí své závazky a až poté dostává peníze z pohledávek.

Ukazatel autarkie

Autarkie na bázi nákladů a výnosů

Tabulka č. 22: Autarkie na bázi výnosů a nákladů 2017-2021 (v %)

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Výnosy (v tis. Kč)	39 075	49 900	56 687	82 409	89 699
Náklady (v tis. Kč)	38 184	47 894	56 678	80 743	89 174
Autarkie na bázi výnosů a nákladů (v %)	102,33	104,19	100,02	102,06	100,59

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Graf č. 12: Autarkie na bázi výnosů a nákladů 2017-2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Ukazatel autarkie je zde počítán na bázi nákladů a výnosů. Autarkie ukazuje, jestli jsou výnosy organizace schopny pokrýt její náklady. V odborných publikacích se uvádí doporučená hodnota 100 % a výsledná hodnota autarkie by se jí měla co nejvíce přibližovat. V tabulce č. 22 je vypočtena autarkie z hlavní a v tabulce č. 23 vedlejší činnosti, ta je ale zaznamenána pouze v letech 2017 a 2021, protože NAUTIS podniká hlavně v rámci své hlavní činnosti. V grafu č. 12 lze vidět vývoj autarkie z hlavní činnosti

Ve všech letech se hodnoty autarkie z hlavní činnosti pohybují kolem doporučených 100 %. V žádném roce hodnota neklesla pod doporučenou hodnotu a také po celou dobu sledovaného období nepřesahovala doporučenou hodnotu o více než 5 %. Organizace je tedy schopna pokrýt své náklady a také efektivně využívat své výnosy.

Po dobu sledovaného se ukazatel pokrytí výnosů náklady nijak výrazně neměnil. Nejvyšší hodnota byla v roce 2018 a činila 104,19 %, v tento rok byl největší hospodářský výsledek za sledované období. Nejnižší hodnota byla v roce 2019, kdy hospodářský výsledek činil pouze 9 000 Kč a hodnota autarkie byla 100,02 %.

Tabulka č. 23: Autarkie na bázi výnosů a nákladů vedlejší činnosti 2017,2021

Rok	2017	2021
Výnosy (v tis. Kč)	455	4
Náklady (v tis. Kč)	9	x
Autarkie na bázi výnosů a nákladů (v %)	5 055,56 %	x

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Ukazatel autarkie nákladů a výnosů z vedlejší činnosti, v rámci, které jsou poskytovány pronájmy prostorů, v obou zaznamenaných letech překračuje mnohonásobně hranici 100 %. V roce 2017 výnosy z vedlejší činnosti činily 455 000 Kč a náklady byly, které byly vynaloženy na úklid pronajatých prostorů pouze 9000 Kč. V roce 2021 byly zaznamenány pouze výnosy z pronájmu a náklady nebyly žádné.

Rentabilita

Ukazatel rentability nákladů u vedlejší činnosti

Tabulka č. 24: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Výsledek hospodaření vedlejší činnosti (v tis. Kč)	446	x	x	x	4
Náklady z doplňkové činnosti (v tis. Kč)	9	x	x	x	x
Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	49,56	x	x	x	x

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek NAUTIS 2017-2021

Rentabilita ukazuje výnosnost organizace z vložených nákladů. Je vypočítána v tabulce č. 24. Je důležitý ukazatel hlavně pro ziskové organizace, které se soustředí na zisk, ale i právě neziskové organizace mohou podnikat v rámci vedlejší činnosti, jak již bylo zmíněno výše. Organizace NAUTIS je zapsaným ústavem a ten může podnikat v rámci hlavní i vedlejší činnosti, v rámci, které NAUTIS podnikal pouze v roce 2017 a 2021 za sledované období. Náklady do vedlejší činnosti byly vloženy pouze v roce 2017 a činily 9 000 Kč výsledek hospodaření z vedlejší činnosti byl 446 000 Kč a rentabilita byla 49,56, tedy výsledek hospodaření byl skoro 50krát větší než vložené náklady. Výnosy zde byly za pronájem prostorů a náklady představují úklid pronajatých prostorů.

5 Závěr

V této práci bylo rozebráno hospodaření neziskové organizace NAUTIS, z.ú., který je největší organizací pečující o lidi s autismem v České republice. Poskytuje mnoho služeb, kterými pomáhá lidem s autismem a jeho historie sahá do roku 2000. Organizace se postupně rozrůstá a za sledovaných pět let se zvýšil počet jejích zaměstnanců, navýšil se obrat o 50 000 000 Kč a např. v roce 2021 měla celkově přes 300 zaměstnanců a její obrat činil 90 000 000 Kč. Finanční prostředky hlavně získává z provozních dotací a také má velký příjem z vlastních zdrojů, které získává ze svých zpoplatněných služeb, kterými jsou třeba diagnóza a osobní asistence.

Podrobnější analýza byla provedena pomocí finanční analýzy absolutními a poměrovými ukazateli za sledované období od roku 2017 až 2021. V rámci absolutních byla vypočítána horizontální a vertikální analýza rozvahy a výkazu zisků a ztrát a mezi poměrovými byly vypočítány ukazatele likvidity, rentability, aktivity, financování a autarkie.

U horizontální analýzy bylo zjištěno, že se celková aktiva, a tedy i pasiva vyvíjely po celou dobu sledovaného období. Největší rozdíly mezi jednotlivými sledovanými roky byly na začátku sledovaného období a potom se začaly postupně ustalovat. Aktiva se skládají z dlouhodobého a krátkodobého majetku. U dlouhodobého majetku došlo k výrazným rozdílům v roce 2018 o 2 032 000 Kč a 2019 o 962 000 Kč, kdy došlo k nákupu osobních automobilů. Krátkodobý majetek je výraznější položka než dlouhodobý a také má větší rozdíly mezi jednotlivými roky. Nejvýraznější položkou je krátkodobý finanční majetek, který zahrnuje finanční prostředky. Ten měl výrazné změny v prvních třech letech v 2017 o 5,5 mil. Kč, v roce 2018 o skoro 2,5 mil Kč a v roce 2019 o více než 4 mil Kč. V rámci vertikální analýzy byly počítány podíly jednotlivých položek na celkových aktivech. Dlouhodobý majetek nejvíce tvořil 13,5 % z celkových aktiv v roce 2018 a zbytek tvoří krátkodobý majetek. Ten tedy po celou dobu měl podíl kolem 90 %. Organizace nemá příliš dlouhodobého majetku vlastní pár automobilů a nějaké výpočetní techniky. Největší podíl na aktivech z jednotlivých položek tvořil za sledovaných pět let krátkodobý finanční majetek, který tvořil 70 % až 80 % aktiv a pohyboval se od 16,5 mil. Kč do 24 mil. Kč. NAUTIS má tedy dostatek vlastních prostředků na provozování svojí činnosti.

U pasiv, která se skládají z vlastních zdrojů a cizích zdrojů mají největší podíl vlastní zdroje. Za sledované období tvořily 80 % až 88 % a také tedy působily největší změny celkových vlastních zdrojů, které tvoří vlastní jmění, fondy a výsledek hospodaření, kam

patří zisk a neuhrazený zisk z minulých let a jejich podíly na celkových pasivech byly poměrně vyrovnané. Vlastní zdroje se za celé sledované období nesnížily, pohybovaly se od 14 mil. Kč do 27,5 mil. Kč. Nejvíce jsou tvořeny fondy, které obsahují dary a neuhrazený zisk z minulých let. Organizace po celou sledovanou dobu měla kladný hospodářský výsledek, nikdy nezaznamenala ztrátu. Cizí zdroje se pohybovaly maximálně do cca 4,5 mil. Kč a navyšovaly se do roku 2019 a poté začaly klesat, jejich konečná hodnota činila 3 695 000 Kč. Jejich podíl na celkových pasivech se pohyboval od 20 % do 11 %, tedy postupně klesal. Pokles byl hlavně způsoben úbytkem výnosů příštích období. Jsou tvořeny dlouhodobými a krátkodobými závazky a jinými pasivy. Dlouhodobé závazky se po celou dobu nezměnily, je to půjčka z dřívějších let od zakladatele za 150 000 Kč jejich podíl nebyl větší než 1 %. Podíl krátkodobých závazků byl od 5 do 7,5 % a měnil se velmi kolísavě. Jiná pasiva měla podíl od 5 % do 12,5 %, kdy největší podíly byly v prvních dvou letech a poté začaly klesat. Byly tvořeny převážně výnosy příštích období, které tvoří úhrady od klientů za poskytnuté služby. Po celé sledované období vlastní zdroje převyšovaly cizí, znamená to tedy, že organizace je schopna pokrýt vlastním jměním své závazky.

Náklady se také po celou dobu zvyšovaly. Činily od cca 35,5 mil. Kč do přibližně 90 mil. Kč. Rozdíl mezi jednotlivými roky se pohybovaly do 10 mil. Kč mimo roku 2020, kdy se zvýšily o 24 mil. Kč, bylo to způsobeno hlavně mzdovými náklady, protože se zvýšil stav zaměstnanců kvůli zavedení nových služeb (osobní asistence v Hradci Králové a podpora samostatného bydlení v Praze). Největší podíl na celkových nákladech mají osobní náklady, tedy náklady na mzdy, které činily od 65 % do 77 % a po celou dobu se zvyšovaly. Druhými nejpočetnějšími náklady byly spotřebované nákupy a nakupované služby. Jejich podíl mezi 20 % a 32 % z celkových nákladů. Jinak podíly ostatních nákladů nepřekročily 2 %.

Výnosy se také zvětšovaly po celé sledované období a jejich hodnoty byly podobné jako o u nákladů, ale vždycky o něco vyšší. Největšími výnosy byly provozní dotace od státu a samosprávných celků, tvořily podíl od 62 % do 70 % na výnosech a každý rok se navyšovaly. Největší navýšení výnosů bylo v roce 2020 o skoro 26 mil. Kč a většinu z toho činilo navýšení provozních dotací, protože byly navýšeny provozní dotace kvůli zahájení nových služeb (osobní asistence v Hradci Králové a podpora samostatného bydlení v Praze). Druhou významnou položkou výnosů jsou tržby za vlastní výkony, které se pohybovaly přibližně od 30 % do 18 % a nejvyšší navýšení bylo také v roce 2020. V samém roce proběhla také změna u ostatních výnosů, kdy se zúčtovala 4,5 mil. Kč z fondů, jinak

po zbytek období byly kolem 2 mil. Kč nebo 3 mil. Kč. Výnosy tvořeny přijatými příspěvky a tržbami z prodeje majetku nepřekročily ani jedno procento podílu na celkových výnosech a tržby z prodeje majetku byly zaznamenány jen v roce 2018 a 2019, kdy došlo k prodeji auta a materiálu. Z nákladů a výnosů se počítá hospodářský výsledek organizace a ten byl kladný po celé sledované období, ale nebyl příliš vysoký. Nejvyšší byl v roce 2018 a činil 2 006 000 Kč a nejnižší hned rok následující a byl 9 000 Kč, kdy došlo k výraznějšímu navýšení nákladů. Organizace je tedy schopna si udržet zisk, ale nehromadí ho a své prostředky používá na svůj hlavní účel.

Dále byly vypočítány poměrové ukazatele finanční analýzy a byly porovnávány s doporučenými ukazateli z odborných publikací. První byla vypočítána okamžitá a běžná likvidita. U obou likvidit jsou vypočtené hodnoty mnohem vyšší, než jsou doporučované hodnoty. Z výpočtu okamžité likvidity vyplývá, že organizace je schopna svými krátkodobým finančním majetkem pokrýt svoje krátkodobé závazky. Její hodnoty se pohybovaly za sledované období v rozmezí 10 až 14,6 a doporučovaná byla 0,2. Běžná likvidita ukazuje vypořádání s krátkodobými závazky celým krátkodobým majetkem. Zde je doporučovaná hodnota 1,5 až 2,5 a vypočtené hodnoty se pohybovaly za sledované období mezi 13 až 17,5. Organizace byla tedy po celou sledovanou dobu schopna se vypořádat se svými závazky, a ještě má také poměrně hodně finančních prostředků navíc, tak by tyto prostředky mohla vložit např. na termínovaný vklad, kde se by se peníze o něco navýšily.

V rámci ukazatele financování byly vypočítány ukazatel zadluženosti a míra finanční nezávislosti, pomocí kterých bylo zjišťováno, jak moc organizace využívá cizí zdroje. Zadluženost ukazuje podíl cizích zdrojů na celkových aktivech a doporučená hodnota je od 30 % do 60 %. Vypočítaný ukazatel byl každý sledovaného období mnohem nižší. Největší byla v roce 2017, kdy činila 19,41 % a nejnižší v posledním roce 11,87 % NAUTIS tedy používá k financování převážně svoje zdroje. Míra finanční nezávislosti ukazuje schopnost financování chodu organizace z vlastních zdrojů. Doporučená hodnota zde byla 50 % a zde byla vypočítána minimální 80,59 % a poté postupně stoupala na 88,13 %. Organizace se tedy z velké části dokáže financovat sama.

Dále byly vypočítány ukazatele aktivity, konkrétně obrat kapitálu, doba obratu pohledávek a doba obratu závazků. Obrat kapitálu značí, kolikrát pokryjí výnosy celková pasiva. První tři roky se rychlost obratu pohybuje kolem necelých dvou, takže obrat se jim vrátil skoro dvakrát, poslední dva roky se vrátil skoro třikrát. Tento ukazatel by měl být co největší. Doba obratu pohledávek a doba obratu závazku by zase měly být co nejmenší. Doba

obratu pohledávek byla nejmenší v roce 2021 a činila 49,23 dní a nejvyšší byla v roce 2019 kdy byla 96,43 dní. V roce 2019 bylo nejvíce pohledávek za sledované období. Doba obratu závazků byla nejmenší v roce 2021 a byla 36,34 dní, kdy byly nejnižší závazky a největší byla také v roce 2019 a činila 53,77 dní, kdy byly zase největší závazky. Obrat kapitálu není příliš vysoký, ale jedná se o neziskovou organizaci, ale vzhledem k tomu, že se jedná o neziskovou organizaci je i tato hodnota uspokojivá. Doby obratu závazků a pohledávek jsou vyšší, než by měly být, ale jejich hodnoty nejsou alarmující a také doba úhrady pohledávek se snižuje. Organizace vystavuje faktury klientů na dobu splatnosti 30 dní a přijaté faktury mají povětšinou stejnou splatnost a vypočtené hodnoty ke konci sledovaného období nejsou výrazně vyšší.

Byla také vypočítána autarkie z vedlejší činnosti. Je spočítána pouze v prvním roce sledovaného období, protože organizace měla výnos z vedlejší činnosti pouze v roce 2017 a 2021 a náklady měla jen v roce 2017. Ukazatel autarkie činil 5055,56 %, protože výnosy činily 455 000 Kč za pronájem prostorů a náklady byly pouze 9 000 Kč.

Poslední vypočítaný ukazatel je rentabilita nákladů u vedlejší činnosti, která je opravdu vysoká, jedna vynaložená koruna přinesla organizaci užitek ve výši 49,56 Kč, protože jak bylo řečeno v odstavci výše náklady byly mnohem menší než výnosy.

Žádný vypočtený ukazatel nevyšel v nežádoucí hodnotě, která by naznačovala špatné hospodaření. Organizace se po sledovou rozvíjela a zvládala financovat svůj chod.

6 Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace

BOUKAL, Petr a kolektiv. 2013. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada. 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.

BRYSON, John M. 2018. *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations*. Hoboken, New Jersey: John Wiley, 507 s. ISBN 9781119071792.

DLUHOŠOVÁ, Dana. 2021. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 4. vydání. Jesenice: Ekopress. 257 s. ISBN 978-80-87865-71-2.

HOMMEROVÁ, Dita, Kateřina BRUNCLÍKOVÁ, Tereza DVOŘÁKOVÁ a kol. 2020. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 172 s. ISBN 978-80-261-0965-5.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Karel ŠTEKER. 2013. *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing. 236. s. ISBN 978-80-247-4456-8.

KRAFTOVÁ, Ivana. 2002. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck. 206 s. ISBN 80-7179-778-2.

KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. 2018. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing. 203 s. ISBN 978-80-247-3075-2.

KRYŠKOVÁ, Šárka. 2022. *Nestátní neziskové organizace - právní úprava, účetnictví, audit, daně*. 2. vyd. Praha: Lages., 304 s. ISBN 978-80-7502-610-1.

KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. 2015. *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy*. Praha: C.H. Beck. 342 s. ISBN 9788074005381.

MÁČE, Miroslav. 2020. *Účetnictví, analýza a řízení financí*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství. 1703 s. SBN 978-80-87713-20-4.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana, Eva TOMÁŠKOVÁ, Richard BARTE a Romana BUZKOVÁ. 2018. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. Brno: Masarykova univerzita. 202 s. ISBN 978-80-210-9154-2.

PELIKÁNOVÁ, Anna. 2016. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: GRADA Publishing. 327 s. ISBN 978-80-247-5699-8.

- REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. 2010. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vydání. Praha: Ekopress. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- RŮŽIČKOVÁ, Petra. 2021. *Finanční analýza: 7. aktualizované vydání, metody, ukazatele a využití v praxi*. 7. vydání. Praha: GRADA Publishing. 165 s. ISBN 978-80-271-4425-9.
- SEDLÁČEK, Jaroslav. 2011. *Finanční analýza podniku*. 2. vydání. Brno: Computer Přes. 152 s. ISBN 9788025133866.
- SCHOLLEOVÁ, Hana. 2012. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, Expert. 268 s. ISBN 978-80-247-4004-1
- SCHWARTZHOFFOVÁ, Eva. 2018. *Ekonomika a legislativa ziskových a neziskových subjektů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 96 s. ISBN 978-80-244-5417-7.
- STEJSKAL, Jan. 2014. *Ekonomika neziskové organizace*. 2. vydání. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum. 262 s. ISBN 978-80-7501-063-6.
- ŠEDIVÝ, Marek a MEDLÍKOVÁ, Olga. 2017. *Úspěšná nezisková organizace*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada. Manažer. I165 s. SBN 978-80-271-0249-5.
- VÍT, Petr. 2015. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada. 157 s. ISBN 978-80-247-5477-2.
- ZIETLOW, John, Jo Ann HANKIN, Alan SEIDNER a Timothy O'BRIEN. 2018. *Financial Management for Nonprofit Organizations : Policies and Practices*. 3. vydání. Hoboken, New Jersey: John Wiley. 770 s. ISBN 9781119382614.

Internetové zdroje

- O nás*. Online. Nautis: Národní ústav pro autismus, z.ú. 2015. Dostupné z: <https://www.nautis.cz/o-nas>. [cit. 2023-11-30].
- Výroční zpráva*. Online. Nautis: Národní ústav pro autismus, z.ú. 2017. Dostupné z: https://www.nautis.cz/wp-content/uploads/userfiles/Vyrocní_zpravy_NAUTIS/VZ_2017_NAUTIS_final.pdf. [cit. 2023-11-30].
- Účetní závěrka 2016-2021* [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=750272>

Zakladatelská listina [online]. 2015 [cit. 2023-11-26]. Dostupné z:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=750272>

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb. O obchodních korporacích

Zákon č. 586/1992 Sb. O daních z příjmu

Zákona 83/1990 Sb., O sdružování občanů

7 Seznam grafů, tabulek, obrázků, zkratk přílohy

7.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vzorce absolutních ukazatelů.....	13
Tabulka č. 2: Vzorce poměrových ukazatelů	15
Tabulka č. 3: Horizontální analýza aktiv (v tis. Kč)	49
Tabulka č. 4: Horizontální analýza aktiv (v %).....	50
Tabulka č. 5: Horizontální analýza pasiv (v tis. Kč).....	42
Tabulka č. 6: Horizontální analýza pasiv (v %)	53
Tabulka č. 7: Horizontální analýza nákladů (v tis. Kč).....	52
Tabulka č. 8: Horizontální analýza nákladů (v %).....	53
Tabulka č. 9: Horizontální analýza výnosů (v tis. Kč).....	54
Tabulka č. 10: Horizontální analýza výnosů (v %).....	55
Tabulka č. 11: Vertikální analýza aktiv (v tis. Kč, v %).....	56
Tabulka č. 12: Vertikální analýza pasiv (v tis. Kč, v %).....	58
Tabulka č. 13: Vertikální analýza nákladů 2017-2021 (v tis. Kč, v %).....	60
Tabulka č. 14: Vertikální analýza výnosů 2017-2021 (v tis. Kč, v %).....	61
Tabulka č. 15: Okamžitá likvidita 2017-2021.....	64
Tabulka č. 16: Běžná likvidita 2017-2021	68
Tabulka č. 17: Ukazatel zadluženosti 2017-2021 (v %)	70
Tabulka č. 18: Ukazatel míry finanční nezávislosti 2017-2021 (v %).....	71
Tabulka č. 19: Obrat kapitálu 2017-2018.....	73
Tabulka č. 20: Doba obratu pohledávek 2017-2021 (ve dnech)	74
Tabulka č. 21: Doba obratu závazků 2017-2021 (ve dnech).....	76
Tabulka č. 22: Autarkie na bázi výnosů a nákladů 2017-2021 (v %)	78
Tabulka č. 23: Autarkie na bázi výnosů a nákladů vedlejší činnosti 2017,2021	79
Tabulka č. 24: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	80

7.2 Seznam obrázků

Obrázek č.1: národního Rozdělení hospodářství.....	15
Obrázek č. 2: Trojúhelníkový graf národního hospodářství dle Pestoffa.....	16

7.3 Seznam grafů

Graf č. 1: Průměrné mzdy zaměstnanců v roce 2022 (v tis. Kč)	47
Graf č. 2: Roční obrat v letech 2017-2021 (v tis. Kč).....	48
Graf č. 3: Porovnání provozních dotací a tržeb (v tis. Kč, v %).....	66
Graf č. 4: Okamžitá likvidita 2017-2021	67
Graf č. 5: Běžná likvidita 2017-2021	69
Graf č. 6: Ukazatel zadluženosti 2017-2021 (v %).....	70
Graf č. 7: Míra finanční nezávislost 2017-2021 (v %).....	72
Graf č. 8: Vývoj obratu kapitálu 2017-2021	73
Graf č. 9: Doba obratu pohledávek 2017-2021 (ve dnech).....	75
Graf č. 10: Doba obratu závazků 2017-2021 (ve dnech)	76
Graf č. 11 – Porovnání doby obratu závazků a pohledávek v letech 2017-2021 (ve dnech)74	
Graf č. 12: Autarkie na bázi výnosů a nákladů 2017-2021 (v %).....	75

7.4 Seznam použitých zkratk

NOZ - nový občanský zákoník

HPP – hlavní pracovní poměr

DPP – dohoda o provedení práce

DPČ – dohoda o provedení činnosti

NO – nový občanský zákoník

7.5 Přílohy

Příloha č. 1

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
AKTIVA	15330	20721	25153	28692	30510	31135
A. Dlouhodobý majetek celkem	1437	1384	3416	2652	3614	4072
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	1026	1026	3084	3138	4428	5180
4. Hmotné movité věci a jejich soubory	1026	1026	3084	3138	4428	5180
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	1054	1174	1520	1203	1529	2084
1. Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	1	1	1	1	1	1
5. Ostatní dlouhodobé zápůjčky	1053	1173	1519	1202	1528	2083
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-643	-816	-1188	-1689	-2343	-3192
7. Oprávky k hmotným movitým věcem a jejich souborům	-643	-816	-1188	-1689	-2343	-3192
B. Krátkodobý majetek celkem	13893	19337	21737	26040	26896	27063
II. Pohledávky celkem	2887	2178	2893	3560	2836	2407
1. Odběratelé	750	1052	1325	1674	1322	946
4. Poskytnuté provozní zálohy	813	639	916	1033	1107	1078
5. Ostatní pohledávky	47	8	10	36		2
6. Pohledávky za zaměstnanci	75					
7. Pohledávky za institucemi soc. zabezpečení a veř. Zdrav. Pojištění					13	
8. Daň z příjmu				287		187
9. Ostatní přímé daně	155	62	150	170	178	13
11. Ostatní daně a poplatky						5
12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se stáním rozpočtem				32		
13. Nároky na dotace a ost. Zúčtování a rozp. Orgánů úz. Sam. Celků	13					44
17. Jiné pohledávky	1034	397	481	320	216	132
18. Dohadné účty aktovní		20	11	8		
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	10433	16657	18110	21998	23432	23859
1. Peněžní prostředky v pokladně	570	837	397	597	250	272
3. Pěněžní prostředky na účtech	9863	15820	17713	21401	23182	23587
IV. Jiná aktiva celkem	573	502	734	482	628	797
1. Náklady příštích období	181	178	236	180	235	256
2. Příjmy příštích období	392	324	498	302	393	541

Zdroj 1 : Vlastní zpracování dle výročních zpráv NAUTIS 2016-2021

Příloha č. 2

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PASIVA	15330	20721	25153	28692	30510	31 135
A. Vlastní zdroje celkem	13826	16699	20614	24007	26003	27440
I. Jmění celkem	6590	8126	10036	13420	13750	14657
1. Vlastní jmění	45	45	45	1528	2701	2502
2. Fondy	6545	8081	9991	11892	11049	12155
II. Výsledek hospodaření celkem	7236	8573	10578	10587	12253	12783
1. Účet výsledku hospodaření	760	1337	2006	9	1666	529
2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení						
3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	6476	7236	8572	10578	10587	12254
B. Cizí zdroje celkem	1504	4022	4539	4685	4507	3695
II. Dlouhodobé závazky celkem	150	150	150	150	150	150
7. Ostatní dlouhodobé závazky	150	150	150	150	150	150
III. Krátkodobé závazky celkem	1001	1475	1240	1985	2285	2017
1. Dodavatelé	306	123	238	255	305	399
3. Přijaté zálohy	46	40	116	18	35	107
4. Ostatní závazky	63	41	108	55		68
5. Zaměstnanci	63	410	87	42	1	57
6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům	16	1	51	13		14
7. Závazky k institucím soc. zabezpečení a veř. zdrav. Pojištění	7	262	145	11		4
8. Daň z příjmu	20	229	135		241	
12. Závazky ve vztahu k státnímu rozpočtu					65	693
13. Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků				1169	1080	
17. Jiné závazky		33	26		44	88
22. Dohadné účty pasivní	480	336	334	422	514	587
IV. Jiná pasiva celkem	353	2397	3149	2550	2072	1528
1. Výdaje příštích období	310	382	671	250	329	479
2. Výnosy příštích období	43	2015	2478	2300	1743	1049

Zdroj 2: : Vlastní zpracování dle výročních zpráv NAUTIS 2016-2021

Příloha č. 3

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
NÁKLADY	34 460	38193	47894	56678	80743	89174
I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	11226	12263	14030	14345	16658	19506
1. Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	2542	3018	3437	3644	4302	4934
3. Opravy a udržování	120		266	260	418	1144
4. Náklady na cestovné	278		255	304	316	240
5. Náklady na reprezentaci	27		108	115	69	64
6. Ostatní služby	8259	9245	9964	10022	11553	13124
III. Osobní náklady celkem	22591	25010	31831	40912	62103	68184
10. Mzdové náklady	17607	19369	24585	31674	47955	52739
11. Zákonné sociální pojištění	4984	5641	7246	9238	14148	15445
IV. Daně a poplatky	57	81	74	100	116	88
15. Daně a poplatky	57	81	74	100	116	88
V. Ostatní náklady	300	402	334	376	531	490
16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	10	4	17	11	6	19
17. Odpis neodbytné pohledávky	47	156	60	3	88	14
19. Kursové ztráty	8	13	2	5	51	7
21. Manka a škody						2
22. Jiné ostatní náklady	235	229	255	357	386	448
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	156	173	797	501	654	849
23. Odpisy dlouhodobého majetku	156	173	372	501	654	849
24. Prodaný dlouhodobý majetek			425			
VII. Poskytnuté příspěvky	28	27	492	444	353	27
28. Poskytnuté čl. příspěvky a příspěvky zúčtované mezi org. složkami	28	27	492	444	353	27
VIII. Daň z příjmu	102	237	336		328	30
29. Daň z příjmu	102	237	336		328	30

Zdroj 3: Vlastní zpracování dle výročních zpráv NAUTIS 2016-2021

Příloha č. 4

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
VÝNOSY	35 220	39530	49900	56687	82409	89703
I. Provozní dotace	22302	24791	34255	40929	61973	68606
1. Provozní dotace	22302	24791	34255	40929	61973	68606
II. Přijaté příspěvky		53	37		123	94
3. Přijaté příspěvky (dary)		53	37		123	94
III. Tržby za vlastní výkony a zboží	10968	11272	12283	13291	15530	17 603
Tržby za vlastní výkony a zboží	10968	11272	12283	13291	15530	17603
IV. Ostatní výnosy	1950	2959	2899	2461	4783	3400
7. Výnosové úroky	17	20	26	31	28	
8. Kurzové zisky	3	2		4	1	
9. Zúčtování fondů	1348	2159	2396	2368	4574	2361
10. Jiné ostatní výnosy	582	778	477	58	180	1039
V. Tržby z prodeje majetku			426	6		
11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného hmotného majetku			425			
13. Tržby z prodeje materiálu			1	6		

Zdroj 4: Vlastní zpracování dle výročních zpráv NAUTIS 2016-2021